Leto LXXI Štev. 123 a V Ljubljani, v nedeljo, 30. maja 1943-XXI Spedizione in abbonamento postale Poštnina plačana v gotovini Prezzo - Cena L 0.80

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnine in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Abbonamenti: Mese 18 Lire, Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 65 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Eksključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 1099

Susa in Bona bombardirani

15 nasprotnih letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Osni letalski oddelki so bombardirali pristanišča v Susi in Boni in uspešno zadeli tamkajšnje naprave.

Livorno, Foggia, področje Luzerna ter kraji v Siciliji, so bili napadeni od sovražnega letalstva, ki je spuščalo bombe ter streljalo s strojnicami.

Pomembna škoda na javnih zgradbah in zasebnih poslopjih je nastala s številnimi žrtvami v Livornu; manj občutne so bile izgube in škoda v drugih naseljenih središčih.

Pri teh napadih je bilo sestreljenih 15 nasprotnih letal, 4 od naših lovcev nad Livornom, 4 pd nemških lovcev v Siciliji, 6 pa od protiletalskega topništva, in sicer dve v Livornu, eno nad Pantellerijo, eno nad Porto Empedocle, dve nad Castelvetranom in eno nad Marsalo.

Dodatek k vojnemu poročilu št. 1099:

Pri napadih, omenjenih v današnjem vojnem poročilu, znašajo doslej ugotovljene žrtve: 51 mrtvih in 349 ranjenih v Livornu, 6 mrtvih in 9 ranjenih v okolici Luzerne.

Obrambni boji v Kavkazu

Sovjeti so imeli hude izgube — Pomorska bitka pred Dunkerqueom

Hitlerjev glavni stan, 29. maja. Vrhovno poveljstvo objavlja:

Na vzhodni fronti kubanjskega predmostja se je tudi včeraj izjalovilo več sovjetskih napadov, podprtih z oklepnimi vozovi in močnimi letalskimi silami, ob nezlomljivem odporu naših čet, ki so jih v obrambni bitki odlično podpirali močni oddelki letalstva. Sovražnik je imel hude izgube ljudi, materiala in oklepnih voz.

Oddelki lovskih letal so sestrelili samo na jugu vzhodne fronte pri lastnih izgubah 45 sovjetskih letal. Pri teh uspehih so bili slovaški lovci udeleženi z 10 zmagami v zraku.

Močan krajevni napad sovražnika severno od Lisičinska je bil krvavo odbit.

Bojna letala so preteklo noč z bombami obmetavala pristaniško področje v Boni.

V jutranjih urah dne 29. maja je prišlo na morju pred Dunkerqueom do bitke med nemškimi zaščitnimi oboroženimi silami in skupino angleških hitrih čolnov. Med bitko, ki je potekala iz najbližje razdalje, sta bila dva sovražna hitra čolna potopljena, več drugih pa poškodovanih. Oddelek naših oboroženih enot se je do zadnjega vrnil v svoje oporišče.

Berlin, 29. maja. AS. Tukajšnji krogi so izvedeli naslednje podrobnosti o bojih, ki so se razvneli včeraj na kubanjskem mostišču. Po veliki topniški pripravi, ki je trajala več ur, je začelo napadati majhen odsek nemških postojank 18 sovjetskih pehotnih divizij in pet oklepnih brigad. Nastopilo je tudi sovjetsko letalstvo s kakimi 200 stroji. 48 strojev je bilo sestreljenih nad nemškimi črtami, 23 pa so jih videli, kako so treščila na tla na sovjetski strani. Sovražnik je vrgel v borbo tudi izredno visoko število tankov, ki jih je bilo nad 160. Tretjina tankov je bila uničena. Na ostalih odsekih vzhodnega bojišča so bili le manjši spopadi, na leningrajskem bojišču pa je prišlo do ponovnih topniških dvobojev. Nemški vojaški krogi so mnenja, da je treba tudi na tem odseku v kratkem pričakovati zelo srdite boje.

Berlin, 29. maja. AS. Iz pooblaščenega vira se je izvedelo, da je bilo pri včerajšnjih angleških napadih na zahodno Nemčijo sestreljenih nad 20 angleških štirimotornih bombnikov.

Admiral Riccardi čestital japonski mornarici

Rim, 29. maja. AS. Za 32. obletnico pomorske zmage pri Čušimi in obletnico japonskega pohoda je admiral Arturo Riccardi, državni podtajnik italijanske mornarice, poslal poslanico toplih čestitk japonski mornarici. V njej je najprej pohvalil vztrajnost japonskih mornarjev, ki se borijo ramo ob rami z italijanskimi in nemškimi tovariši v tej strahotni vojni, od katere je odvisna svoboda narodov, ter se potem spomnil junakov pri Port Arthurju, Čušimi, Pearl Harbourju in Filipinih.

Iz njih vstaja kakor v bajki admiral Jamamoto, ki je kot junak padel v prvi bojni črti. Ganljiva poslanica italijanske mornarice pravi ob koncu, da se japonski mornarji bojujejo z italijanskimi in nemškimi mornarji za nov, plodovit svetovni red blagostanja in omike vseh narodov.

6033 letal sestreljenih v Sredozemlju in Severni Afriki

Rim, 29. maja. AS. Odkar je Italija stopila v vojno, to je od 10. junija 1940 do 27. maja 1943 so osne pomorske in kopenske protiletalske sile sestrelile na sredozemskem in severnoafriškem bojišču 6033 nasprotnih letal.

Junaštvo italijanskega poročnika v Črni gori

Rim, 29. maja. AS. Bersaljerskemu poročniku Giuseppu Libassiju iz Palerma, civilnemu komisarju v Savniku v Črni gori, ki so ga uporniki ustrelili, je bila podeljena zlata spominska kolajna.

Zgodovina zasedbe balkanskega ozemlja bo vsebovala, ko bo napisana, stran slave in junaštva, ki krasita ves narod, prav tako kakor je slavna in junaška stran tista, ki jo je zapustil poročnik Libassi. Odšel je iz svojega bivališča v Žabljak po službenih poslih. Ko se je mudil v stražnici finančnih straž, so ga napadli uporniki, ki so v velikem številu obkolili poslopje ter zahtevali od posadke, naj se vda. Poročnik Libassi je na to zahtevo odgovoril s streli iz samokresa. Pametno je razpostavil tistih nekaj mož, ki je z njimi razpolagal, ter organiziral obrambo do zadnjega naboja. Ko je bil potem ujet, je dvakrat skušal pobegniti. Toda njegova drznost ni uspela in moral je še dalje ostati v uporniškem ujetništvu. Večkrat so ga zasliševali, a on je na sovražnikova vprašanja odgovarjal tako, kakor je lastno italijanskemu vojaku, ki je trdno prepričan v uspeh in svetost stvari, za katero se bije. Posrečilo se mu je po neki telefonski napeljavi priti v zvezo s poveljstvom nekega našega polka, katerega je takoj prosil, naj bombardira kraj, kjer imajo zdaj njega ujetega, da se razčisti položaj in olajša nadaljnje napredovanje.

Ko je 6. avgusta 1941 osvobodilna prednja straža bila že v bližini, se je v prepričanju, da bo njegova usoda zapečatena, preden bodo prispeli rešitelji, resno poslovil od svojih vojakov in jim dejal: »Z menoj je konec. Prosim, sporočite na višja mesta, da sem do zadnjega izpolnil svojo dolžnost. Povejte mojim doma, da sem se vedel kakor pravi Italijan.«

Temu blestečemu junaku je bila podeljena zlata kolajna z naslednjo utemeljitvijo: »Kot civilnega komisarja na odrezanem področju so ga zahrbtno napadle uporniške sile in ga po srditem in junaškem odporu ujele. V ujetništvu je dajal svetel zgled poguma in vojaške časti, vzpodbujal svoje tovariše ter odklanjal sovražnikove obljube, da bodo njegovemu življenju prizanesli. Vedel se je kot hraber vojak in cel Italijan in si je bil v svesti vseh posledic, ki bi iz tega lahko izvirale. Ko mu je bila dana možnost stopiti v stik z našimi četami, ki so napadle pokrajino, da bi pregnale upornike, je odločno zahteval bombardiranje poslopja, v katerem je bil tedaj tudi sam z drugimi ujetniki vred, da bi olajšal prodiranje, čeprav se je zavedal nevarnosti, v katero bi ga ta zahteva spravila. Ko so ga ločili od njegovih vojakov, da ga odpeljejo v smrt, mu je šlo le za to, da jih je prosil, naj sporoče predstojnikom in njegovim svojcem doma, da je do konca izpolnil svojo dolžnost. To je primer najčistišje vere in nad vse vzvišenega junaštva. — Savnik (Črna gora), avgusta 1941.«

Sovjetska ofenziva na Kavkazu

Berlin 29. maja. Kavkaška bitka se je tudi včeraj z nezmanjšano silovitostjo nadaljevala. Četudi Sovjeti še niso izdali posebnega poročila o svoji ofenzivi, pa vendar poročajo, da severnovzhodno od Novorosijska potekajo trdi boji.

V Berlinu mislijo, da je sovjetsko vrhovno poveljstvo začelo s tem velikim napadom prvič zato, da bi zavzelo celotne nemško-ruske utrjene postojanke v Kavkazu, da bi se tako lahko vrnila sovjetska črnomorska vojna mornarica v pristanišče Novorosijsk. Ta boljševiška ofenziva pa velja še bolj kot uvod ali priprava v velike boje, ki jih nameravajo Sovjeti izvesti v poletju. Kakor so pred enim letom Nemci pred začetkom svoje ofenzive proti Volgi morali odstraniti grožnjo, ki sta jo ob njihovih bokih predstavljala trdnjava Sebastopol in polotok Kerč, tako morajo tudi Sovjeti, če hočejo začeti z veliko ofenzivo ob Donu ali kje drugje, najprej osvoboditi svoje divizije v Kavkazu, da se jim ne bo treba bati povratka nemške ofenzive iz kubanjskega mostišča. Četudi ne nameravamo pregloboko preiskovati dalnih namenov boljševiškega poveljstva, vendar lahko ugotovimo, da so začeli Sovjeti z dosedaj najresnejšim poskusom, vreči Nemce nazaj proti Krimu. Njihova ofenziva ima za cilj zavzetje mesta Anapa, tako da bi razsekali na dvoje nemško-romunske sile na kubanjskem mostišču. Napad se je začel severovzhodno od Krimskaje, kjer so nemško-romunske sile le kakih 30 km oddaljene od Črnega morja in Novorosijska, iz česar bi se lahko sklepalo, da je neposredni namen sovjetske ofenzive zavzetje tega važnega vojaškega pristanišča. Pa vendar ni tako. Sovjeti vedo, da ima Novorosijsk zelo močno obrambo in da ga je nemogoče zavzeti v direktnem napadu. Zato bodo hoteli izsiliti padec te trdnjave z drugačnim manevriranjem. Najprej bodo skušali zavzeti nekaj bližnjih utrdb, ki so jih Nemci in Romuni izpraznili, da bi čimbolj zmanjšali izgube, ki bi jih sicer povzročilo silovito rusko topniško bombardiranje, kar pa Sovjetom ni nič koristilo. Že prvi dan bitke so boljševiki zgubili tretjino oklepnih sil in šestino letalskih sil, s katerimi so začeli napadati. Ne da se še točno ugotoviti, kake izgube so doživele sovjetske napadalne divizije, vsekakor pa so morale biti velike, ker so imele te divizije premajhno letalsko in tankovsko zaščito.

Sovjeti so nameravali doseči uspeh s presenečenjem in z velikansko premočjo. Kratek odsek med Krimskajo in Moldavenskojem so napadli s 4 oklepnimi brigadami, ki so jih tvorili izključno 52 tonski tanki, 2 drugi oklepni brigadi pa sta izvedli razbremenilen napad pri Kijevskoju, toda nemški protitankovski topovi, ki so najbolj posegli v obrambo, so mogli razbiti tudi mogočne 52 tonske jeklene orjake s svojimi granatami, tako da so pozneje boljševiški pehotni oddelki pri napadu pogrešali sodelovanje tankov.

Anglosasi niso mogli zlomiti italijanskega ljudstva

Carigrad, 29. maja. AS. Več turških listov piše, da so se anglosaški napori, zlomiti moralo italijanskega ljudstva, končali brez vsakršnega uspeha. List »Chegeposta« pripominja, da so zavezniki po dogodkih v Tunisu začeli prigovarjati in groziti Italiji, naj preneha z borbo. Anglosasi so začeli strašno bombardirati mesta in tovarne ter metati letake, v katerih pozivajo prebivalstvo, naj se dvigne proti fašistovskemu režimu, toda navzlic temu se lahko ugotovi, da je Italija odločena nadaljevati borbo do konca. List naglaša, da Italija razpolaga s strahotnimi silami in da je sposobna voditi najtrše obrambne bitke v tesnem sodelovanju z Nemci. »Cumhuriet« poroča, da velika angleško-ameriška radiofonska ofenziva proti Italiji ni mogla uničiti italijanskih živcev. »Tasviri Efkar« pa piše, da zavezniki ne morejo ustanoviti drugega bojišča v Evropi ne z bombardiranjem, ne z radiem, ampak edinole tako, da se borijo.

Mihajlovičevi pristaši uvidevajo nesmiselnost borbe

Beograd, 29. maja. Poluradno »Novo vreme« poroča, da so se mnogi banditi vdali nemško-zavezniškim četam, ki čistijo težko prehodne predele Hercegovine in Črne gore. Med zadnjimi ujetniki se nahajata tudi dva voditelja Mihajlovičevih tolp, neki Mihajlo Djurišič in Popovič, ki sta pri zasliševanju izjavila, da sta spoznala nesmiselnost borbe, ki sta jo začela zaradi praznih angleških obljub o pomoči. Res je, da je prišlo upornikom na pomoč nekaj angleških letal, toda del teh letal je bil sestreljen, druga, ki so prišla pozneje, pa so metala le propagandno gradivo.

Litvinov potoval skozi Kairo

Carigrad, 29. maja. Iz Kaira poročajo, da je sovjetski poslanik v Washingtonu Litvinov na potovanju v Moskvo potoval skozi egiptovsko prestolnico, kjer je bil gost poslanika Združenih držav. Skozi Kairo je potoval tudi turški poslanik v Londonu, ki je bil poklican v Ankaro.

Davies odpotoval iz Moskve

Lizbona, 29. maja. Iz Moskve se je izvedelo, da je Stalin izročil posebnemu Rooseveltovemu odposlancu Josephu Daviesu zapečateno pismo, naslovljeno na predsednika Združenih držav. Davies je izjavil, da se bo takoj vrnil v domovino.

Čudna igra Moskve

Ankara, 29. maja. Radio Moskva je ukinil poziv »Proletarci vseh dežel, združite se!« pri svojih oddajah v angleškem, perzijskem in kitajskem jeziku, ohranil pa ga je pri svojih oddajah v vseh drugih jezikih.

Španci so povečali obrambo Balearov

Madrid, 29. maja. AS. Eskadrila šestih rušilcev je včeraj odplula iz vojaškega španskega pristanišča Kartagene v Palma de Majorque. V Madridu izjavljajo, da so bile te vojne ladje poslane na Baleare, da bi povečale vojaško obrambo Balearov.

Protiboljševiška demonstracija v Sofiji

Sofija, 29. maja. AS Zadnji sklep rdečega diktatorja, razpustiti kominterno, so po njegovi resnični vrednosti precenili krogi bolgarske prestolnice. Predvčerajšnjim je bila v Sofiji velikanska protikomunistična manifestacija, katere se je udeležilo nad 50.000 ljudi. Govorniki so označevali boljševiško nevarnost ter zagotovili trdno voljo, upreti se vsakemu poskusu vdora komunistične ideologije med delavske množice.

Profinterna – nadomestilo za kominterno

Stockholm, 29. maja. AS. Potrtost, s katero so v moskovskih komunističnih krogih sprejeli novico o razpustu kominterne, potrtost, ki so jo kazali vsi prvaki komunističnega uradnjakarstva, ki so se začeli bati odpustov in izgube mastnih dohodkov, je dovedla Stalina do tega, da je svoj sklep do neke mere popravil. V veljavi ostane razpust kominterne, na njeno mesto pa stopi Proffinterna«, neke vrste mednarodna strokovna zveza, podrejena Moskvi. Ni težko uganiti, da bo imela nova organizacija, zakrinkana s sindikalizmom, iste cilje in bo morala služiti istim namenom kakor kominterna. Sedaj so vodniki revolucije lahko mirni. Igra se v oči sanjačev in zanesenjakov je bilo vrženega nekaj prahu.

Washington ni rešil političnih vprašanj

Bern, 29. maja. Lakoničnost uradnega poročila o washingtonski konferenci smatrajo v Berlinu za očividno potrdilo, da v dveh tednih prizadevnih posvetovanj niso mogli rešiti velikih političnih vprašanj. V 22 besedah uradnega poročila namreč ni vsebovano nikako politično vprašanje, marveč le splošna izjava o sporazumu med glavnimi štabi.

Na nemškem zunanjem ministrstvu pripisujejo pretežen pomen dejstvu, da predstavlja zaključno poročilo le enostransko ameriško izjavo. Izjava namreč ni bila podana tudi v Churchillovem imenu (marveč le v Rooseveltovem). Zato iz tega izhaja, da ni bilo rešeno nobeno bistveno vprašanje, ki je bilo predmet razprav, predvsem ali bo imela prednost ofenziva proti Aziji ali proti Evropi. Sporazum je izostal, ker navzlic sodelovanju med zavezniškimi diplomacijami Sovjetska Zveza ni hotela prevzeti obvez za tihomorsko bojišče. To se pravi, ni hotela prepustiti severnoameriškemu letalstvu oporišč za ameriško letalsko ofenzivo proti Japonski.

Prvi anglosaški komentarji skušajo zelo na široko razlagati uradno poročilo o washingtonskem sestanku, zatrjujoč, da vsebuje sklep ustanoviti čim prej drugo bojišče v Evropi „ali še točneje z istočasnimi napadi proti Balkanu, Siciliji, Sardiniji in zahodni Evropi, te napade pa bo spremljala velika sovjetska ofenziva, tako da bi v teh velikanskih borbah zlomili osne sile.

»Times« celo piše, da je bil že ustanovljen »zavezniški glavni evropski stan« z »začasnim« sedežem v Londonu, ker da bo pozneje prenešen na evropsko celino. Da bi dali tem poročilom večjo verodostojnost, poročajo, da so že do podrobnosti izdelani načrti za vdor. Angleško-ameriški tisk pa le mimogrede omenja težave, ki so v zvezi z uresničitvijo teh načrtov. To vprašanje je prepuščeno ne le vojaškim glavnim stanom, marveč tudi Churchillu in Rooseveltu.

Včerajšnja Edenova izjava o letalski ofenzivi proti Nemčiji in Italiji, ki da jo bodo povečali in nadaljevali »do brezpogojne kapitulacije«, da misliti na anglosaški umik: iz nje se namreč da sklepati, da mislijo bolj na letalski terorizem kakor na pravi vdor. Zavezniki dobro poznajo velike težave, ki so v zvezi z izkrcanjem: v ta namen bi morali uporabiti vse svoje pomorske, kopenske in letalske sile ter mnogo milijonov ton prevoznega ladjevja. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše: Brez dvoma so v Washingtonu razpravljali o političnih in vojaških posledicah če bi se zaradi popolne obrambe pripravljenosti osi izkrcanje končalo s katastrofo. Propadlo izkrcanje bi pomenilo mnogo več kakor ena izgubljena bitka. Zavezniki bi ga težko še enkrat ponovili. Vse kaže, zaključuje list, da osni vojaški voditelji s svojimi armadami budno in z velikim zaupanjem čakajo tisti dan, ko se bodo zavezniške izkrcevalne armade približale obalam Evrope.

Čuden konec konference v Washingtonu

Lisbona, 29. maja: »Il Popolo d'Italia« poroča: Konferenca v Washingtonu se je končala brez sodelovanja Rusije. Na koncu je bilo izdano naslednje uradno poročilo: »Zadnja konferenca glavnih stanov v Washingtonu se je končala s popolnim sporazumom o bodočih nastopih na vseh bojiščih, na vseh vojnih prizorišč ih.« Ko je Rooseveltov tajnik Early izročil to uradno poročilo časnikarjem, in je videl, da so precej razočarani, je dejal, da sta nameravala Roosevelt in Churchill podati najprej skupno izjavo, toda v zadnjem trenutku sta se odločila, da bosta v Rooseveltovem imenu objavila izjavo v enem samem stavku.

Končne številke o sovjetskih pokoljih v baltskih državah

Berlin, 29. maja. Agencija »Eurasia« je objavila končne številke o pokoljih in deportacijah, ki so jih izvedli boljševiki pri svoji kratki vladi v baltiških pokrajinah. Litva: 21.830 oseb je bilo ubitih, 52.000 oseb pa nasilno odpeljanih. Letonska: 37.250 oseb pobitih, pogrešanih ali nasilno odpeljanih. Estonska: 63.397 oseb pobitih, pogrešanih ali nasilno odpeljanih. Za časa svojega kratkega gospodarjenja v baltskih državah so torej Sovjeti pobili ali nasiloma odpeljali 174.477 Estoncev, Letoncev in Litvancev.

Letalski promet v južnovzhodni Evropi

Bukarešta, 29. maja. AS. Uradno poročajo, da se bo 31. maja začel letalski promet na progi Bukarešta—Beograd—Zagreb—Benetke, 1. junija pa se bo začel tudi promet na progi Bukarešta—Sofija—Solun—Atene.

Angleška delavska stranka in razpust kominterne

Lisbona, 29. maja. AS. Angleška delav. stranka je prva, ki ne verjame namenom in nagibom, s katerimi je Stalin hotel razložiti razpust kominterne. Po novicah, ki so prišle v Lisbono iz Londona, je izvršni odbor angleške delavske stranke razpravljal o Stalinovem sklepu ter se odločil, da ne bo spreminjal svojega sklepa glede prošnje angleške komunistične stranke, ki bi rada vstopila v delavsko stranko.

Potres v Nemčiji in Švici

Stuttgart, 29. maja. AS. O potresnih sunkih, ki so jih v prvih včerajšnjih urah čutili po jugozahodni Nemčiji, poročajo, da je bila najbolj prizadeta vas Ostmettingen v okraju Balingen. Med potresom so opazovali nekaj čudnih svetlobnih prikazni. Glede omenjenega zemeljskega premikanja pravijo, da gre prej za premike obsežnih kamnitih skladov kakor pa za prave potresne sunke. Ti premiki se ponavljajo zdaj pa zdaj v krogu nekaj kilometrov.

Bern, 29. maja. AS. Poročajo, da je bil ob 1.23 v Švici močan potresni sunek zlasti v okolici Wuterberga. Žrtev in škode ni bilo.

Pogreb dr. Alberta Kramerja

V petek popoldne je bil z žal pogreb dr. Alberta Kramerja, ki je s svojim javnim delom zapustil vidno sled v politični zgodovini najnovejšega časa. Ves petek so prihajali številni kropilci po zadnje slovo v lepo okrašeno kapelico, kjer so ležali zemski ostanki političnega delavca. Prihajali so zlasti vsi tisti, ki so bili povezani z njegovim delom, z njegovimi načeli, dalje osebni prijatelji, številni znanci in častilci. Premnogi so tudi prinašali s seboj prelepe šopke cvetja, tako da je bila krsta pred pogrebom vsa kar zasuta v zelenje in cvetje.

Ii grobu, kjer bo počivalo zmučeno pokojnikovo truplo, so včeraj ob 5 popoldne spremili dr. Kramerja številni njegovi prijatelji, častilci in znanci. Pokojnikovo truplo so prinesli iz kapelice sv. Nikolaja na katafalk, kjer je spregovoril pokojniku v slovo njegov prijatelj in sodelavec bivši minister in senator g. Ivan Pucelj. Njegove poslovilne besede so naredile najgloblji vtis in so izzvenele kot prisega zvestobe delu, nalogam in ciljem, ki jih je začrtal pokojnik in ki jih zahtevata čas ter korist ljudstva. Ko je moški pevski zbor Glasbene Matice odpel žalostinko »Človek, glej, življenje svoje...«, se je začel pomikati dolg sprevod na pokopališče. V njem smo opazili med številnimi odličniki in zastopniki uradov in vseh vrst ustanov škofa dr. Gregorija Rožmana s tajnikom, vseučiliškega rektorja dr. Kosa s profesorji, bivšega podbana Majcena, predsednika Narodne galerije dr. Windischerja, predsednika Novinarskega društva glavnega urednika »Slovenca« g. Jurčeca z glavnim urednikom »Slovenskega doma« ter odbornike Novinarskega društva, predsednika Katoliškega starešinstva ravnatelja Remca s članstvom, zastopnika Trgovske zbornice dr. Mohoriča in Plesa, več bivših poslancev, ministrov in senatorjev, zastopnike književnikov, vse urednike in uslužbenstvo »Jutra« in »Narodne tiskarne«, nešteto zastopnikov drugih ustanov, katerim je bil pokojni dr. Kramer podpornik in prijatelj. Pogrebne slovesnosti je opravila duhovščina trnovske fare.

V cerkvi sv. Križa je po opravljenih molitvah zapel moški zbor Glasbene Matice žalostinko »Usliši nas, Gospod«, nakar se je sprevod nadaljeval na pokopališče h grobu. Tu se je poslovil od dr. Kramerja glavni urednik »Jutra« g. Virant v imenu uredniškega zbora in tiskarne ter v imenu Novinarskega društva, katerega delovni član in pionir je bil pokojnik skoraj do svoje smrti.

Po končanem govoru je pevski zbor zapel še žalostinko »Blagor mu, ki se spočije«, nakar se je zbrana množica otožno začela razhajati.

Umetniški zbornik

Čeprav se g. Maleš čuti vzvišenega nad velikim delom kritikov — »tistih ničvrednih ptičev...« — bom še enkrat, tokrat morda jasneje, povedal svoje mnenje o Umetniškem zborniku. Predvsem naj Vam, g. Maleš povem, da se zelo motite, če mislite, da je moje poročilo posredeno izraz osebne užaljenosti ali morebitne prizadetosti. Niti mene, niti mojega kartela, ki ga nikjer ni, niste prehiteli z Umetnostjo in prav tako ne sedaj z Umetniškim zbornikom, ker nisem nikdar imel takih namenov. O osebni užaljenosti prav tako ni govora. Saj Vas, g. Maleš, osebno niti ne poznam, poznam le Vaša dela, grafike, risbe in olja ter knjige, ki so izšle v Bibliofilski založbi. »Mar učil boš cvesti veje?« Ne domišljam si tega in zato ne obsojam, niti ne smešim Vašega načina izražanja. Vesel sem vsakega »koralnega otočka in vsakega bisera«, ki ste nam ga dali.

Toliko, g. Maleš, o osebni užaljenosti in prizadetosti.

In kaj vem povedati o Umetniškem zborniku? Da ni vreden slovenskega umetnika, ki nam je poleg vsega drugega dal še Slavne Slovence, Šence, Rdeče lučke, Slovenski lesorez itd., da je res nedonošen in nepripravljen in slučajnosten, da je le zbirka starih klišejev, raznih člankov in pesmic pa nič drugega. Konglomerat št. 1, ki ga niti najmanj ne opravičuje dejstvo, da je to prvo tako delo pri nas in da bodo naslednji Zborniki boljši. Tem slabše, če ste se tega zavedali in Zbornik vendarle izdali. Tudi Malešev Slovenski lesorez je prva taka knjiga pri nas, pa je vendarle naša najpomembnejša in najlepša tovrstna izdaja. G. Maleš, to opravičilo ne drži! Če ste znali spraviti v življenje revijo Umetnost (ki pa zadnje čase že tudi nekoliko šepa in nam ponuja včasih kar malo čudne stvari, ali pa prodaja plastiko, ki je nastala onstran Kavkaza, za primitivno zamorsko plastiko itd.), če ste nam dali Machov »Maj«, bi nam tudi Zbornik lahko dali v popolnejši obliki. Tako pa so ga narekovale le prilike, ki so bile: velika želja mnogih po takem priročniku, material, ki je bil na razpolago, in navsezadnje bi se pa vseeno lahko našel nekdo, ki bi utegnil biti hitrejši. Vse to je pognalo v tek idejo, ki je sicer v založništvu šele tlela, ni ji pa dalo časa, da bi se mogla v miru razvijati.

Ne dvomim, da so slikarji premišljeno izbrali svoja dela za ta Zbornik; res pa je, da vsa druga dela niso izbrana tako premišljeno.

O starih klišejih pa tole: »Multum, non multa,« je zapisal Plinij v svojih pismih (VII, 9). Mnogo uporabljenih klišejev je tako starih in slabih, da spadajo v ropotarnico, ne pa v Umetniški zbornik. Vprav zato, ker niti v tujini niti pri nas še ni izšla knjiga, ki ne bi uporabljala starih klišejev, če so ustrezali njenemu namenu, bi tudi pri tem Zborniku lahko uporabili premnoge res dobre klišeje, ki jih imamo na razpolago. Res, v pesniških antologijah ponatiskujemo že neštetokrat objavljene pesmi, pa pri tem ni važno, s kakšnimi črkami je pesem natisnjena, dočim je pri umetniških reprodukcijah vprav tehnična stran zelo pomembna in ni vseeno, če je umetnina reproducirana kar z navadnim časopisnim rastrom. V Zborniku likovne umetnosti je vsako besedilo drugotnega pomena in je tudi besedilo zaradi slike, ne pa narobe. V Umetniškem zborniku ne sme biti nobena slika ali ilustracija podrejenega pomena. Saj sami pravite, da so bili baš Vavpotičevi Videk, Blaž, Andrej in Berač s črno suknjico Vaši prvi resnični duševni prijatelji, ne pa besedilo, ki je spremljalo te slike.

Ob število reprodukcij posameznih umetnikov se nisem zaletaval in resnično nisem zapisal, da naj bi vsakega umetnika zastopalo manj kot deset reprodukcij. Dejal sem, da je treba izbrati le tiste umetnine, ki pomenijo umetnikov višek, in tu spet ponavljam, da v Zborniku pogrešamo mnoga odlična dela naših starejših umetnikov. Na tem mestu popravljam tudi število Maleševih reprodukcij. V Zborniku jih je 21 z vsemi ilustracijami, ki spremljajo besedilo. Tudi ilustracije prištevamo med umetniška dela in so samo po rangu niže od olj, akvarelov in dr., po umetniški vrednosti pa mnoge od poslednjih lahko celo prekašajo.

O člankih pa še enkrat tole: Nekateri so samo slučajnostni, da pa bi misli naših umetnikov o umetnosti in življenju ne sodile v Zbornik, pa prav zares nisem trdil, ugotavljam le, da bi g. —nc— pri Francetu Kralju našel lahko kaj več in zanj bolj značilnega, prav tako pri Stanetu Kregarju in bratih Vidmarjih, pri Ivanu Čargu pa je imel prav nesrečno roko. Tudi razvrstitev meri ponekod kar na »osebna obračunavanja«. Šijančeve razprave nisem prezrl, reči moram, da je od vsega, kar je v Zborniku, še najbolj sprejemljiva, dasi prinaša nekatera nova, za umetnostno zgodovino zelo zanimiva odkritja. Janez Ljubljanski pa, ki je bil namenjen za ta Zbornik, pa prav gotovo nima nič skupnega z našo moderno in bi bil gotovo nesporazum, če bi izšel v tej zvezi. Pač pa mislim o Groharju, da je bistveno povezan z njo in zato res ne bi smel manjkati v takem Zborniku, četudi so v njem le umetniki od Jakopiča naprej. Kaj je bil morda Grohar še pred Jakopičem? Ali ni Grohar ustvaril svoje Pomladi (1903), ko je Jakopič že naslikal Alkoholika (1901) in pripravljal V gozdu (1903), ki sta obe v Zborniku? In ko je Vesel naslikal svojega Kmečkega starčka (1893), je bilo Groharju šele šest let!

In če sem v svojem poročilu napisal, da je g. Benčina zbral biografske podatke večinoma po SBL, sem s tem hotel poudariti samo to, da je ves Zbornik zbran na ta način.

G. Maleš! Če ste bili doslej povsod deležni le samo tople pozornosti, je to moje poročilo res druga plat zvona. Vsak zvon ima pač dve plati in prej ali slej zazvenita obe. Če bi se pravočasno zaslišali obe plati, bi bilo marsikaj drugače in bolje. Ne bilo bi treba klicati na pomoč vremenskih prilik in neprilik, ki so bile takrat v atmosferi, da prevzamejo odgovornost za polom na svoje rame. Toliko pristne in odlične umetnosti, kot se nam danes ponuja z vseh lepakov in izložb, nismo še bili deležni do današnjega dne. G. Maleš, če se prištevate med te, ki so tudi vzvišeni nad vsako kritiko, potem je moje poročilo zares odveč — pač ne razumem časa in umetnikovega izražanja.

Demšar Franc

*

S tem smo tudi debato o Umetniškem Zborniku v našem listu zaključili. Ob tej priliki samo majhno pripombo: Nekateri nam kruto zamerijo, da si pri debatah in ocenah dnevnih kulturnih dogodkov lastimo zadnjo besedo v svojem lastnem listu. Mislimo, da ni treba nikomur dokazovati, kako nesmiselno bi bilo, če bi ne bilo tako. List zavzame po svojih sotrudnikih »stališče« do določenega dogodka. Nato dobi odgovor prizadetega, s katerim zavrača mnenje recenzenta, in mi ga lojalno priobčimo, v kolikor seveda gre za stvarne ugovore, ne pa, v kolikor so nov napad na naš list. To pa nas še ne odvezuje, da bi ne zavzeli ponovno svojega »stališča«. S tem smo dali občinstvu vpogled na zadevo od obeh strani, da jo lahko samo presodi, v kolikor se ne pridruži našemu mnenju. Za informacijo javnosti dovolj, vse drugo, kar bi še sledilo, če se puste toku proste zatvornice, bi bil samo dvoboj z besedami, ki ne pripelje do konca. Nič pa ne moremo proti temu, da se tako razpravljanje ne prenese izza robove našega lista. To pa ni več odvisno od nas. Toliko bralcem in tistim, ki nas dolže herostrastva zategadelj, ker hočemo v svojem listu imeti zadnjo besedo — mi.

Op. ured.

Ivan Kologrivov:

Duh in cilji komunizma

Zato ne more nič drugega izdelati kakor zgolj — podobno kot kak talmudist — že pogosto premlete formule. (O tem glej I. Kologrivov, Die Metaphysik des Bolschewismus, Salzburg 1934. Isti, La somme contre les sans-Dieu. Paris 1936. Članek »Dialektični materializem«.)

Odtod izvira njegovaa surova trmasta nespravljivost. Vse mu je jasno; ne sme biti več skrivnosti v nobeni obliki. Kakor mi je n. pr. pisal neki dijak, ki sem ga pred revolucijo poznal kot otroka: »Marx in Lenin sta nam vse pojasnila, da za kaj drugega ne preostaja nobeno mesto več. Vsa vprašanja in problemi so enkrat za vselej rešeni.« Ni več nobene skrivnosti. Vse je ugotovljeno, izvzela so le vprašanja, ki obravnavajo taktiko. Tu ostanejo vrata široko odprta. Da izkoristijo nasprotstva v kapitalističnem svetu in da kapitaliste nahujskajo drugega proti drugemu, so vsa pretvarjanja že naprej odobrena in dovoljena. (Lenin, Govor 20. nov. 1920.) Imajo taktiko trojanskega konja, ki so jo na 7. svetovnem kongresu 3. internacionale zahtevali in razglasili. Obstoji pa v tem, da medtem ko zakrivajo svoj pravi obraz, najdejo pot v nasprotnikovo srce.

Odveč bi bilo govoriti, kako boljševizem neverjetno zaničuje človeka kot človeka, do katere stopnje onečaščenja ponižuje človekovo osebnost. Vse, kar je bilo prej povedano, priča o tem. Tu samo še dva, a zato tem hujša primera.

Leninova žena Krupskaja izjavlja v stanovskem časopisu učiteljstva (10. okt. 1929): »Čeprav zakon še ne zahteva podružabljenja žene, se mora vendar ta misel že zdaj uresničiti, in javno mnenje naj to sprejme in širi. Upirati se temu nasilstvu, se pravi ustavljati se boljševiški revoluciji.«

Nič manj zgovorna je vprašalna pola poizvedovanja o spolnem življenju kmečke mladine.

1. vprašanje: Kje si prvikrat spolno občeval? a) na travniku? b) na vrtu? c) v hiši? d) na skednju?

2. vprašanje: S kom? a) s svojo ženo? Po poroki? b) z njo pred poroko? c) s kako drugo? d) s kako vdovo? e) s sosedo? f) s svojo sestro? g) s svojo teto? h) s priležnico?

3. vprašanje: Ali si tej ženski za to kaj podaril? Ali pa je ona tebe plačala?

4. vprašanje: Kako se v takem primeru vedeš nasproti ženski? Ali ji daš denarja, ali ji obetaš zakon?

5. vprašanje: Ali si imel tako spolno razmerje do odraslih žensk že kot otrok? Če je tako, potem opiši tak primer čisto natančno. (Voix des nations, Bruxelle, 1. nov. 1935.)

So še druga vprašanja, toda pustimo jih, ne da bi jih navajali. Naj to zadostuje.

Kako se more kdo, ki si je ohranil svoj zdravi razum, navduševati za boljševiško razredno moralo in v njej gledati »nove neizrabljene sile za rast v višave kulture«, to mi je zares uganka. (Germania v prej omenjenem članku.)

(Dalje.)

Muhe – raznašalke nalezljivih bolezni

Ljubljanski mestni fizikat je vsako leto po večkrat, zlasti pa pomladi opozarjal javnost, kako nevarne so muhe, ker prenašajo kali najraznovrstnejših nalezljivih bolezni in tudi kali najbolj nevarnih kužnih bolezni. Pri tem je mestni fizikat prebivalstvo vedno opominjal na snago, ki je najučinkovitejše orožje v borbi zoper muhe.

Sedaj seveda še ni veliko muh, pač pa ni izključeno, da se, kakor pred leti, tudi letos poleti ob veliki vročini pojavijo večje množine muh v splošno nadlego in nevarnost.

Kakor rečeno, **je najboljša obramba in najučinkovitejše sredstvo zoper muhe najpopolnejša snaga** v stanovanju, na dvorišču in vrtu. Greznice in dvorišča naj bodo dobro pokrite, stranišča, hlevi, zajčniki in kurniki naj bodo snažni. V bližini mlakuž, kamor ljudje radi mečejo raznovrstne odpadke, se muhe zbirajo v velikem številu.

Mestnemu fizikatu je bilo že naznanjenih nekaj primerov malomarnosti pri izvajanju higienskih predpisov. Kjer vsak dan ne brišejo prahu in redko umivajo tla, kjer pogosto ne menjavajo posteljnega in drugega perila, kjer so dvorišča nepospravljena in nepometena, posebno pa tam, kjer razni odpadki ali celo gnoj leži ob hiši, ali pa tam, kjer se svinjaki in hlevi slabo zapirajo in malomarno snažijo, tam imajo **polno muh, ki pomenijo največjo nevarnost za vso okolico.** Posebno opozarjamo tudi rejce malih živali, zlasti pa rejce kuncev in kokoši, naj z vso vestnostjo pazijo, da se ne zarede, saj muhe prenašajo tako človeške kakor tudi živalske nalezljive bolezni.

Raziskavanja so dognala, da **v zanemarjenih krajih nosijo posamezne muhe na sebi ali v svojem črevesju tudi do 500 milijonov kali,** med temi kalmi pa do 333 milijonov takih, ki se navadno nahajajo v človeškem ali živalskem blatu. Po snažnih krajih so pa ugotovili samo po 100.000 kali, a med temi kalmi je bilo samo po 100 do 10.000 takih iz živalskega ali človeškega blata. **Samo z enim poletom lahko prenese posamezna muha nad 300 milijonov za zdravje nevarnih kali.** Muha pa lahko leti poldrug kilometer daleč ter iz okužene hiše prenese bolezen tudi v najbolj snažno hišo. **Iz ene same muhe se lahko v enem poletju zaredi na milijone muh,** ki spet vse prenašajo črevesne nalezljive bolezni kakor grižo, razne tifuze in pa črevesni katar, ki poleti pobere precej dojenčkov.

Muha je vedno velika nevarnost za naše zdravje ter zato nikakor ne smemo trpeti nesnage. Vsi prostori stanovanja morajo biti snažni, seveda pa morajo biti čedne tudi drvarnice in hlevi ter počejena vsa okolica hiše. Stranišče se mora dati tesno zapreti, gnojne jame in gnojnice pa morajo biti popolnoma pokrite. Okna v shrambah, straniščih in hlevih naj bodo zamrežena z gosto mrežo. Živila pokrivajmo z mrežico ali steklenim pokrivalom, vsaj pa s prtom, da jih muhe ne morejo okužiti.

V kupih gnoja lahko jajčeca ali ličinke muh uničimo s premetavanjem. Zgornji sloj, kjer je zalega, pride tako v notranjost kupa, kjer vročina pogosto naraste na 50 do 60 stopinj Celzija in pokonča zalego. Isto dosežemo, če gnoj posipamo z apnenim prahom ali prstjo. Za pokončavanje muh po stanovanjih imamo sicer polno najrazličnejših pripomočkov, vendar je pa **najcenejše in najbolj učinkovito sredstvo zoper muhe — snaga.**

Kjer pa ne pomagajo niti prošnje niti opomini in kjer ni zavesti odgovornosti za zdravje in dobrobit sočloveka in skupnosti, tam morajo na žalost sem in tja občutiti ostrino zakonov in predpisov, izdanih za varstvo in korist narodnega zdravja.

Prebivalstvo prosimo, naj strogo pazi na snago, primere neobzirne malomarnosti posameznikov naj pa iz stvarnih razlogov, ne pa morda iz nagajivosti ali osebne sovražnosti, naznani mestnemu županstvu.

Maksimalni cenik št. 9

za zelenjavo in sadje, uvoženo v Ljubljansko pokrajino, veljaven od 31. maja 1943-XXI.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje naredbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX naslednje cene v prodaji pri trgovcu na debelo in na drobno za zelenjavo in sadje, uvoženo v Ljubljansko pokrajino, z veljavnostjo od 31. maja 1943-XXI. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategorični obliki mejo, za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu in trgovcih na debelo in na drobno. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati niže, nikakor pa ne više kakor po odrejeni ceni.

Prvo število je cena v lirah na debelo, drugo število pa cena na drobno.

Novi česen 4.25, 5.05; beluši 6.35, 7.60; karfijola 2.80, 3.35; kolerabice 2.35, 3; očiščeno korenje 3, 3.60; zgodnja čebula 2.90, 3.45; stročji fižol 5.90, 7; solata vseh vrst 3.15 3.70; grah 5.05, 6; Špinača 2.85, 3.35; Zelena 3.80, 4.55; suhe marelice 48.35, 58; Ia pomaranče 8.35, 9.35; češnje 4.70, 6.50; Ia limone (15 cm obsega) 4.05, 4.80, komad 0.50; orehi Sorrento 26, 30; navadni orehi 21.50, 25; suhe češplje, domače, odprto blago 15, 18.

Opombe. 1. Cene se razumejo brez tare. 2. Pod blagom I. vrste se razume samo zdravo, za prevoz sposobno blago. Pridelki, ki so izobličeni, poškodovani ali nagniti ter nezadostno sočnati, so izločeni. 3. Cene veljajo za blago, očiščeno zunanjih neužitnih listov. 4. Prodajalci na drobno imajo dolžnost postaviti na blago listič z napisom enotne cene in kakovosti blaga. 5. Ta cenik mora biti izvešen na dobro vidnem mestu tako v trgovinah na debelo, kakor tudi v prodajalnicah na drobno. 6. Grosisti morajo izstaviti kupcem račun z označbo blaga, kakovosti in enotne cene. Tudi preprodajalci morajo izstaviti tak račun, ako se zahteva. 7. Za domače pridelke v prodaji na drobno veljajo maksimalne cene, ki jih objavlja mestni tržni urad v tedenskem ceniku. 8. Civilni komisarji lahko spremenijo te cene navzdol, dočim mora biti vsaka sprememba navzgor odobrena od Visokega komisarja. 9. Za proizvode, ki jih ta cenik ne navaja, veljajo zadnje cene iz prejšnjih cenikov.

Vremenska napoved za 30. maj (nedeljo): spremenljivo, krajevne nevihte s plohami; **za 31. maj (ponedeljek):** večinoma jasno.

34

Na ta način se je tvoril čuden in usoden položaj, ki je carici zabranil, da bi izšla iz svoje nevarne osamljenosti, ki ji je zaprla pot do kakršnega koli udejstvovanja, ki bi jo moglo narediti priljubljeno. Carica je imela zelo visoke pojme o svojih rodbinskih dolžnostih, toda, ker se je morala boriti proti vplivom družine njenega moža, se je postavila nekako na sovražno stališče do cele carske rodbine. Nikakor ni ljubila družbe in dosegla je, da jo je ta sovražila, ne da bi to mogla nadomestiti s kakršno koli aktivnostjo v splošno korist. Videla je napake visoke družbe, ni pa videla njenih dobrih strani, ker je pač premalo poznala deželo, iz katere je ta družba izšla, predvsem pa ni razumela, kakšna naj bi bila naloga vladarice v dobi, ko je dežela preživljala posebno krizo razvoja, da bi se prilagodila novemu duhu. Da bi popravila napake in pomanjkljivosti visoke družbe, bi morala razširiti njeno obzorje in si prizadevati, da bi vanjo prodrla nova zanimanja. Ona sama bi za to morala dati vzgled. Tega pa ni storila, ker ni poznala potreb dežele.

Še enkrat ponavljamo: carici je predvsem manjkalo poznanje ruskega življenja z drugačnega vidika, kot ga je gledala do sedaj, in sodelovanje pri kakem večjem socialnem delu, kakor na primer v »Marijinih ustanovah«, pri »Rdečem križu« ali na kakem drugem torišču, kjer se je udejstvovala carica-mati. Carici Aleksandri ni bila nikdar dana možnost, da bi sodelovala z državniki ali višjimi uradniki. Prihajala je z njimi v stik samo ob velikih sprejemih, ki pa so jo tako zmedli, da se ni mogla z njimi niti razgovarjati. Tako zelo ji je bilo vse tuje, da niti ni znala razločevati nalog, ki so jih imeli posamezniki. Ko se je pozneje hotela vmešavati v notranjo politiko, prav zato ni znala razločevati posameznikov in je zato naredila marsikatero veliko napako.

Carica ni imela nikakega neposrednega stika s političnim svetom, razen po svojem tajniku. To zaupno mesto je že v prvih letih vladanja zavzemal grof Lamsdorf, bivši diplomat, ki pa je bil zelo nepristopen, boječ in se je čutil tujega v deželi, kjer prej že dolgo let ni živel. Njegov naslednik grof Rostovzev je bil popolnoma nepomemben človek. Bil je sicer vladarici silno vdan, a prav zato je smatral kot svojo največjo dolžnost, da je brez ugovarjanja izpolnil vsako njeno povelje. Niti malo ni stremel za tem, da bi postal caričin svetovalec, a bil je za to tudi popolnoma nesposoben. Poleg osebnega tajnika je carica imela v svoji službi tudi dvorjana, ki je nosil naslov »osebni dvorjan Njenega Veličanstva«. To mesto je zavzemal ves čas vladanja grof Hendrikov, ki je bil popoln kavalir, a povsem neveden v vseh vprašanjih, ki se niso tikali dvornih obredov in življenja v najvišjih krogih. Ostal je vedno brez vsakega vpliva in nikdar ni imel dostopa v vladaričin najožji krog.

Carica ni imela torej nikogar, ki bi jo mogel natančno poučiti o notranjem položaju v deželi. Tudi njen soprog ji o tem ni mnogo pripovedoval — posebno v prvih letih — ker se je čutil presrečnega, da se je mogel znebiti državnih poslov v trenutkih, ki jih je mogel posvetiti svoji družini. Iz tega izhaja, da je vse, kar se je dogajalo izven carske palače, bilo za carico nekako zavito v meglo. Sanjala je, da bo nekoč postala zares priljubljena carica, ki jo bo ljubil »resnični« narod in ne »družba«, katero je sama prezirala, ne da bi niti malo pomislila na to, da je »narod«, o katerem je sanjala, morda bil popolnoma drugačen, kot si je predstavljala.

IV.

Dežela in vladavina.

1. Privid.

Z vzvišene točke, na kateri je stala carica, se ji je zdela Rusija s socialnega vidika kot velika piramida, sestavljena iz raznih plasti, ki so se popolnoma ločile med seboj in so bile lepo urejene.

Na vrhu je stal sam, obdan od luči, car, Gospodov mazilJenec, popoln gospodar nad vsem in nad vsemi.

Pod njim so bili veliki knezi in visoki dostojanstveniki, ki jih je car počastil s svojim zaupanjem.

Nekoliko pod temi je bilo plemstvo, ki je dajalo potrebno število uradništva in častnikov za upravo dežele in za armado, ter je tako bilo udeleženo pri notranji vladi države potom »zemstev«.

Pod plemstvom je bila plast ljudi, ki jo je bilo teže določiti. V tej plasti so bili kulturni delavci, veliki trgovci, bogato meščanstvo in sploh vsi, ki so bili izven dvornega kroga in ki so se carici zdeli nezanesljivi. Vedela je, da so v tej plasti bili močni revolucionarni tokovi. Govorilo se je, da ti ljudje hočejo za vsako ceno posnemati tretji stan v Franciji in se udeležiti političnega življenja. Nihče pa si ni mogel predstavljati, kako močno je bil v Rusiji že organiziran ta tretji stan.

Še bolj spodaj so bile plasti meščanstva: obrtniki, mali trgovci, delavci. Na vrhu piramide se ni govorilo mnogo o delavskih vprašanjih, ker se je zdelo, da teh vprašanj v Rusiji sploh ni. Deset let po prvem revolucionarnem poskusu iz leta 1915, si je car dal prinesti nekaj francoskih in angleških del o delavskem vprašanju in ko jih je prečital, je dejal svojemu knjigoničarju: »Nihče mi še ni govoril o tem vprašanju. Nisem vedel, da se je o tem že toliko pisalo.« Res je, da se je delavski stan šele začel ustaenavljati v Rusiji. Ob koncu vlade Nikolaja II. ob začetku svetovne vojne v Rusiji je ta stan štel komaj dva milijona industrijskih delavcev, to je komaj poldrug odstotek vsega prebivalstva.

Vsi verni Slovenci pri Materi

Dolgo smo se pripravljali za današnji dan. Več kot pet mesecev smo se skušali uglabljati v želje sv. Očeta in v fatimsko naročilo. Več kot pet mesecev smo uravnavali svoje misli in želje na 30. maj, ko bo vsa naša škofija, upamo da skesana, spokorjena, in notranje pripravljena, izpovedala svojo ljubezen in zvestobo Materi Mariji. Danes prihajajo v našo cerkev množice ljudstva in se pod vodstvom svojih dušnih pastirjev izročajo Mariji v varstvo.

še večkrat obnavljala v skupinah, zlasti pa tudi v naših družinah. Vedno znova si moremo klicati v spomin resnico: Tvoji smo, Mati Marija ...

Že danes sklenimo, da bomo koncem maja vsako leto obnavljali svojo vdanost in zvestobo Mariji, da bo 30. maj nekak verski narodni praznik. Sadova posvetitve, ki naj bi — trajno med nami ostala, naj bosta zlasti dva: narodni pobožnosti prvih petkov se pridruži še narodna pobožnost prvih sobot. In rožni venec, najlepša družin-

Milostna podoba Marije Pomagaj, ki se ji danes posveča slovensko ljudstvo in jo prosi varstva.

Papež Pij XII. je 31. oktobra 1942 posvetil vso katoliško Cerkev in vesoljni svet brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Kristusov namestnik je prvi molil: »Tebi, Tvojemu brezmadežnemu Srcu, se v tej usodni uri človeške zgodovine izročimo in posvetimo.« Za njim so se pričele posvečevati posamezne škofije širom sveta. Danes posnema zgled sv. Očeta naša ljubljanska škofija, dobro pripravljena po govorih in premišljevanjih, po šmarnični pobožnosti in pobožnosti prvih sobot.

Kaj hočemo s tem reči: Posvečujmo se Srcu Marijinemu? Dvoje: Najprej se s tem Materi Mariji popolnoma izročimo in prepustimo. Njej se zaupno predamo, trdno prepričani, da bo na Marijinem Srcu usoda našega življenja, prihodnost naših družin in vsega slovenskega naroda v najboljšem varstvu. Drugo, kar s posvečenjem izpovedujemo, pa je slovesna izjava, podana v cerkvi pred živim Bogom, vpričo vse krščanske občine, da hočemo tako živeti kakor hoče Marija. To se pravi: spolnjevali bomo božje in cerkvene zapovedi ter v vsem živeli tako, kakor mora živeti katoliški kristjan, tako kakor smo včeraj na Rakovniku Mariji Pomagaj slovesno obljubili.

Posvečenje Marijinemu Srcu za naše življenje lahko silno veliko pomeni. Lahko se z njim izvrši v naših dušah pravo spreobrnjenje.

Te dni smo brali v listih škofov poziv k večerajšnji spokorni procesiji. Med drugim pravi Prevzvišeni, da se ob Mariji »pripravimo za skupno posvetitev Njenemu brezmadežnemu Srcu, da bomo v smislu tega posvečenja resno in koristno spremenili svoje mišljenje in življenje po nauku Kristusovem«. To naj torej pomeni za nas posvečenje Marijinemu brezmadežnemu Srcu, da bomo odslej živeli kot pravi kristjani.

Lahko pa je tudi to posvečenje tako, kakršnih je bilo že mnogo in so šla skoraj brez sledu mimo nas. Kaj torej pomeni posvečenje za nas, za tebe, za mene, je — poleg milosti božje — zavisno od nas samih.

Da se posvečenje in njega pomen čim globlje vtisne v naše duše, ga je treba večkrat obnavljati. Zato so se že pred današnjim dnem posvečevale posamezne skupine in posamezni stanovi, zavodi, verske družbe itd. Zato se bodo posvečenja

ska molitev, mora prodreti v sleherno slovensko družino.

Ti sadovi posvetitve naj bodo trajni in trajno bo tudi varstvo Matere božje.

V kelih Marijinega brezmadežnega Srca bomo položili svoja srca in vse svoje drage. Izročili ji bomo tudi vse tiste, ki ne vedo ali nočejo vedeti za božjo Mater in potoke njenih milosti... Ona zanje ve, jim proži roko v pomoč in jih skuša rešiti. Ne nehajmo prositi! Trdno zaupamo, da nas ne bo spustila iz svojih brezmadežnih rok, polnih milosti in blagoslova.

Obdelovalcem kmečkih posestev

Ljubljansko mestno poglavarstvo poziva vse obdelovalce kmečkih posestev, prav tako pa tudi vse najemnike in lastnike obdelanih njiv v območju mestne občine, naj po uredbi Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino št. 49 z dne 8. maja t. l. za izvedbo kmetijskega katastra prijavijo kmetije na predpisanih obrazcih. Tiskovine pole bodo v dveh izvodih dostavili občinski uslužbenci vsakemu obdelovalcu v posamezne vasi ali okraje.

Pravilno in čitljivo izpolnjene in podpisane prijave je treba občini vrniti do **15. junija t. l.** Da se olajša sestava prijav, bodo kmetijski referenti prišli v vsako vas ali okraj in dajali potrebna pojasnila.

Hkrati bo tudi popis goveje živine za Prevod. Vsakdo, ki ima govejo živino, je dolžan narediti prijavo te živine pri svoji občini do 15. junija t. l. Prijavnice bodo razdeljene hkrati s prijavnicami za popis kmetij.

Kdor zgoraj omenjenih tiskovin ne bi dobil do 5. junija, naj se takoj sam med uradnimi urami zglasi v mestnem gospodarskem uradu, kmetijski odsek v Puccinijevi (prej Knafljevi) ulici 2, da dobi tiskovine in navodila.

•

Obrtniki iz Ljubljane in okolice, ki rabijo sukanec in imajo še neizrabljene bone, naj jih nemudoma predložiju Odseku za obrtništvo, Čopova ulica 1, zaradi žigosanja z imenom trgovca, pri katerem bodo dobili sukanec.

Velika Marijanska akademija v Unionu

Slavje ljubljanskih srednjih šol pod pokroviteljstvom škofa dr. Gr. Rožmana.

Spored akademije:

1. a) J. Pribošič (V. l. učit.): Andante sostenuto; b) J. Massenet: Meditation iz opere Thais. Orkester učiteljišča, gosli solo klasična gimnazija; c) A. Foerster: »Ave Maria« iz opere »Gorenjski slavček«. Mešani zbor učiteljišča in klas. gimnazije, orkester učiteljišča.
2. J. Pogačnik: Davorija Marijinih mladcev. Deklamacija, I. moška gimnazija.
3. Wieniawsky: Koncert v d-molu, 1. stavek. Gosli klasična gimnazija.
4. Govor. Klasična gimnazija.
5. a) A. Hribar: Srce Marijino; b) Dr. Mihelič: O gospa moja! Moški zbor gimnazij in učiteljišča.
6. Dr. R. Tominec: Ljubezen in resnica, Deklamacija, II. ženska gimnazija.
7. a) V. Vodopivec: Imakulata; b) A. Foerster: Kraljica angelov. Ženski zbor učiteljišča, I. in II. ženske ter uršulinske gimnazije in učiteljišča;
8. a) Gr. Rihar: Srce Marijino; b) St. Premrl: Marija, dobrotno nam ohrani dom in rod! Mešani zbor srednjih šol in učiteljišča.
9. Moreau: »Povsod Boga!« Pojo vsi navzoči.

Orkester vodi prof. Fr. Stanič, petje prof. Sl. Mihelčič, oba na državnem učiteljišču.

Akademija se bo začela ob 11.15 dopoldne.

Vstopnice so v prodaji eno uro pred začetkom akademije pri blagajni kina Union.

Vse priprave posameznih orkestrov, zlasti pa mogočnega pevskega zbora, ki šteje nad 300 pevcev, obetajo prav lepo prireditev na dostojni umetniški višini.

Naš lesni trg

Iz poslovnega poročila Ljubljanske borze za blago in vrednote za leto 1942 posnemamo naslednje odstavke o našem lesnem trgu v preteklem letu:

V začetku leta 1942-XX je bilo na našem lesnem trgu dokajšnje povpraševanje po lesu vseh vrst in izdelav. Le žal, da je bila proizvodnja precej omejena, pri nekaterih vrstah celo neznatna, in temu primerne seveda tudi same zaloge, ki niso zadoščale niti za najnujnejša naročila. Stare pokrajine Italije, ki so bile že pred vojno najglavnejši odjemalec našega lesa, so v novih razmerah naravno še povečale svoje zanimanje za ta naš izvozni predmet, posebno še, ker niso imele več na razpolago mnogih drugih lesnih tržišč. Ker je primanjkovalo predvsem goriva in celuloznega lesa, so večje italijanske pooblaščene tvrdke zaključile pri nas velike količine drv, celuloznega in jamskega lesa itd. To je pa imelo za posledico nenavaden dvig cen, ki jih je bilo zelo težko kontrolirati. Zaradi prevelikih nakupov je bilo potrebno veliko število vagonov za odpremo blaga, kar je zopet povzročilo nenadno pomanjkanje vagonov in s tem občuten zastoj v samem odpremljanju prepotrebnega blaga. Ker pa je na drugi strani pretila nevarnost, da bo zaradi prevelikega izvoza kmalu primanjkovalo potrebnega goriva v pokrajini sami, so oblasti nenadno ukinile zasebne nakupe, določile najvišje cene ter poverile vso kontrolo omenjenih lesnih produktov Gozdni narodni milici; obenem so bile vse zaloge popisane in stavljene pod zaporo.

Z uredbo Visokega komisarja so bile dne 26. junija 1942-XX uradno maksimirane cene mehkemu rezanemu in tesanemu lesu, kakor tudi neparjeni in parjeni bukovini. Z raznimi oblastnimi uredbami in navodili merodajnih sindikatov se je skušalo — kot že rečeno — tudi našo lesno trgovino prilagoditi kolikor mogoče sistemu trgovanja z lesom, ki velja že več let v ostali Kraljevini. Že prej je bila uvedena tako imenovana kontrolna taksa, sedaj pa je bila uvedena novost nominiranih, t. j. za izvoz pooblaščenih tvrdk iz naše pokrajine. Vsi ti oblastni ukrepi so imeli za cilj najprej omejitev prekomernega izvoza, zatem pa nadzorstvo nad proizvodnjo, prodajo in potrošnjo lesa v pokrajini. Seveda pa je bila posledica omenjenih ukrepov tudi znatna omejitev zasebne iniciative.

Zaradi visokih stroškov sekanja, prevažanja itd., so tudi cene pri trdem lesu, razen pri bukovini, narastle, vendar pa še izdaleka ne v sorazmerju kakor je bilo pred vojno v primeri z mehkim rezanim lesom. Sečnje gozdov so praktično skoraj prenehale, razen ob železniških progah in cestah, kjer je bil totalni posek v določeni globini ukazan. Napram predvojnemu času je bil promet z lesom minimalen prav iz vzrokov, ki smo jih zgoraj omenili. Borzni promet je lani dosegel skupno 768 vagonov nominelnih zaključkov v totalni vrednosti 14,101.625 lir. Glede posameznih vrst lesa pa pripominjamo sledeče:

Mehki rezani les. S strani italijanskih interesentov je bilo zelo živahno povpraševanje po tem blagu, ponudba pa zelo skromna. Sredi druge polovice leta 1942-XX so bile s posebnim odlokom blokirane vse zaloge ter dane na razpolago Korporacijskemu ministrstvu. Izvzete so bile le škorete in deske do 18 mm debele. Proizvodnja mehkega rezanega lesa je bila lani zelo omejena oziroma neznatna.

Tesani les. Večina razpoložljivih količin naših tramov je bila že takoj v prvi polovici leta odprodana, a kar je še ostalo, pa je bilo z že omenjeno oblastveno odredbo o blokiranju stavljeno na razpolago Korporacijskemu ministrstvu. Nova produkcija tramov je bila zelo majhna, in še to večinoma iz predelov, ki so morali biti posekani. Glede cen so bile pač merodajne le maksimirane.

Bukovina. Tudi po tem blagu je bilo skoz vse leto zelo živahno povpraševanje, in sicer predvsem po hlodih za luščenje, ter po parjenem in neparjenem kakor tudi po obrobljenem in neobrobljenem blagu, zlasti v I/II/III kvaliteti. Še posebno zanimanje je vladalo po plohih najmanj 35 mm debelih, najsibo parjeno ali neparjeno blago. Ponudba je bila v splošnem le majhna, ker so zaloge pošle večinoma že prej, kajti v predelih, kjer bukovino predelujejo, razmeroma ni dovolj razpoložljivih parilnic, ter je bilo mogoče nanovo izdelati le malo blaga, to pa predvsem zaradi skrajno omejene možnosti dovoza hlodov iz gozdov. Kakor mehkemu lesu, so bile cene maksimirane tudi bukovini. Toda po izvajah samih producentov so te cene bržkone prenizke, oziroma neustrezne, ker marsikje ne nudijo možnosti za vsaj minimalno primeren zaslužek. Merodajni sindikati se zelo trudijo tozadevno doseči vsaj delno izboljšanje, ki bi gotovo blagodejno vplivalo na povečanje same proizvodnje.

Hrastovina. Povpraševanje je bilo zelo živahno po neobrobljenih plohih, sicer pa je bilo iskano tako rezano kakor tudi okroglo blago. Ker pri nas itak ni večjih količin z ustrezno kvaliteto, so bile vse skromne razpoložljive zaloge z lahkoto prodane. Cene hrastovini niso bile maksimirane ter so v primeri z letom 1941 sicer narasle, vendar ne do višine, ki je bila običajna napram predvojnemu času glede v razmerju s cenami mehkemu lesu. Prejšnji izvoz v druge države je popolnoma izostal in vsa hrastovina je bila odpremljena izključno v Kraljevino. Železniških pragov kakor tudi specialnega tesanega lesa v železniške svrhe je bilo blaga itak ni dosti v ustrezajoči kakovosti. Vse le malenkost izdelano.

Ostale vrste blaga. V naši pokrajini tega razpoložljivo blago oziroma zaloge tako oreha, javorja (zlasti parjenega), kakor brsta, jesena itd. je bilo takoj prodano. Cene niso bile maksimirane, za dosežene cene pa velja isto kot pri hrastovini.

Najvišje cene na živilskem trgu

Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki konsumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu Komisariatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII-2 št. 362-10 Vis. Komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 31. maja 1943-XXI. zjutraj dalje do objave novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Kislo zelje 4 L; kisla repa 2.50; berivka 3.70; zgodnja glavnata solata 6; zeleni radič 6; špinača 3.35; nove kolerabice 3; rdeča in bela redkvica 5; domači beluši 7.60; rabarbara 6; peteršilj 4; šopek zelenjave za juho 0.50; čebula 2.80; šalota 4; novi česen z zeleniem 4.50; osnaženi hren 4; grah 5.50; izluščeni grah 11; borovnice 5; gozdne rdeče jagode 10; češnje I. vrste 6; češnje II. vrste 5; jajca 2.50 lir komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, kjer je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavi cenik za zelenjavo in sadje št. 8 na zelenem papirju.

Posebno opozarjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti po teh cenah naprodaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povrtnina mora biti osnažena in oprana, vendar pa ne več mokra, pač pa sveža.

Vse te najvišje cene dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na Vodnikovem in Pogačarjevem, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalkah in prodajalcih po vsej mestni občini ljubljanski.

Blago, ki so bile zanj cene objavljene v prejšnjih maksimalnih cenikih in jih sedaj ni v ceniku, se mora prodajati po prejšnjih cenah kakor ob isti letni dobi lanskega leta, če ni bila za dotično blago s posebno odločbo Visokega Komisariata — odsek za določanje cen — odobrena drugačna cena.

KULTURNI OBZORNIK

Anton Martin Slomšek: Blaže in Nežica

V zbirki šolskih pomagal in razlag Cvetje iz domačih in tujih logov je v seriji Slovensko slovstvo kot 18. knjiga izšel izbor **Slomškove** vzgojne in šolske knjige **Blaže in Nežica,** kakor jo je z uvodom prikazal, izbral in razložil prof. **dr. V. Brumen.** Ena najbolj znanih Slomškovih knjig je gotovo Blaže in Nežica iz l. 1842 ter je torej lani doživela svojo stoletnico, kar se je videlo tudi v slovenski publicistiki, saj je izšlo nekaj člankov v to opombo (pogrešam med literaturo omenjene te članke, zlasti Štrukljevega, ki v lanskem Slovenskem učitelju govori o notranji pedagoški vrednosti prav te knjige!). Prireditelj sam, ki je znan slovenski pedagog in se peča zlasti s kulturno zgodovinskim raziskavanjem slovenskih pedagoških dogodkov (disertacija o Blažetu in Nežici l. 1936), je tu za stoletnico na kratko strnil vso vednost o tej knjigi ter jo lepo povezal s Slomškom, pa tudi s šolsko kulturo svojega časa in opozoril tudi na pedagoško problematiko in pomen knjige v zgodovini in v šoli. Najprej razvoj šolstva v Avstriji pred Slomškovo knjigo, omenjajoč predvsem dva važna zakona s katerima šola postaja »politicum«, t. j. državna zadeva, dočim je bila prej samostanska in duhovniška. To je zakon iz l. 1770 (Marija Terezija) ter iz l. 1806, ki je bil spopolnjen in uvaja poleg »latinskih« šol tudi obvezne podeželske »nemške« šole. To so tako imenovane ponavljalnice, pa tudi »nedeljske šole«, ki so jih vpeljavali zlasti duhovniki in ki so bile na Kranjskem tudi uradno priznane. Take nedeljske šole je uvajal tudi Slomšek kot dušni pastir v Bizeljskem ali Novi Cerkvi pa tudi v Celovcu, kot bogoslovec, zlasti pa je vnemal kot spiritual zanje mlade duhovniške kandidate. Te nedeljske šole so imele namen, dati osnovno znanje v branju in pisanju ter osnovnih vednostih starejšim otrokom (sam Slomšek je šel v šolo šele z 11. letom) pa tudi starejšim možem in ženam, ter so se delile v dva dela: v prvi šolski tečaj in drugi za tiste, ki so znali že nekoliko brati. In za take šole je Slomšek začel l. 1840 pisati in l. 1842 izdal svojo knjigo **Blaže in Nežica v nedeljski šoli,** s katero se je takoj uveljavil med naše najboljše šolske pedagoge. Pred njim so Slovenci imeli le dve malo podobni knjigi »Navod za nedeljske šole« in »Navk za ludi na kmetih...«. Slomškova knjiga je prvič izšla v 4000 iztisih, pozneje pa še dvakrat (1848, 1857) v nekaj tisoč izvodih tako v bohoričici kakor gajici. Že po tem vidimo, kako se je ta učna knjiga širila in kakšnim plastem naroda je služila za prvo izobrazbo.

Dr. Brumen nato podaja ureditev Slomškove knjige, iz katere se vidi njegova metoda in notranji značaj knjige. Na lep način je Slomšek postavil nedeljsko šolo v faro Slavino na Dolenjsko (kajti na Kranjskem so bile nedeljske šole postavno dovoljene, na Štajerskem ne!) ter da 11 letnemu Blažetu in nekaj mlajši sestri Nežici hoditi vanjo — v drugi višji tečaj, kjer učita kaplan in učitelj in jo nadzirata župnik in dekan. In tu se iz izbora, ki ga prireditelj podaja, vidi snovni načrt te šole, kjer so se učili najprej pozdravljanja in molitve, potem pisanja in branja, računanja in osnovnih gospodarskih naukov (knjigovodstvo, denarstvo), prve nauke o snagi, prvih pomoči v sili, ob požaru, utopitvi itd. Tu so odlomki o opisovanju telesa, pa tudi dokazi o duši in bivanju božjem, opisi lepih prazničnih navad, pa tudi škodljivosti vraž, o jeziku in poštenem zadržanju, o vojaščini in ptičih itd, predvsem pa praktičnega sadjarstva in gospodinjstva. Tako spremljamo Blažeta in Nežico skozi ta »višji tečaj« nedeljske šole, ki je dal (v 39 šolskih lekcijah) obema temelj za poznejše življenje: Blaže je šel v svet in obiskoval neko poklicno šolo ter se izučil za dobrega obrtnika, Nežica pa je postala — Neža, sposobna za dobro gospodinjo in mater. To je vsebina te šolske knjige, kakor jo podaja Brumen v izboru najlepših primerov z didaktično, metodološko in kulturno-zgodovinsko vrednostjo. Dr. Brumen pa v uvodu tudi vrednoti celotno knjigo s šolsko pedagoškega in kulturno-zgodovinskega vidika. Človek bi pričakoval širšega pogleda s prvega vidika, zlasti še, ker je s tega stališča knjigo on sam pa tudi Štrukelj že obravnaval ter tudi pisec v Književnem glasniku Mohorjeve družbe: tu se omejuje prireditelj samo na oznako Slomškovega načela, da mora biti učna enota zares notranje povezana, česar pa tehnično ni vedno izvedel. Bolj kot v šolsko-metodološkem oziru je knjiga zanimiva s kulturno-zgodovinskega stališča, kjer je ohranjenih mnogo zgodovinskih podatkov o praznovanju praznikov, noši, življenju v naših krajih v začetku prejšnjega stoletja. Največjega pomena pa je z narodno-vzgojnega stališča, kjer gre vsa vzgoja za tem, da ohrani v narodu nravno zdravje in duha poštenosti, vedrosti in plemenitosti ter pobožnosti. V tem je nadčasovni pomen te šolske knjige.

V zadnjem poglavju svojega uvoda se prireditelj sprašuje po izvirnosti Blažeta in Nežice ter pride do zaključka, da tej knjigi še sedaj niso našli vira in vzora. Verjetno pa je, da je Slomšek jemal navdih in podnet drugod, pa ga tako svojsko slovensko obdelal, da velja v oblikovnem pogledu gotovo za svojevrstno slovensko vrednoto. Da bi se pa prevajala v češčino in ruščino, kakor se trdi, ni dokazano, kajti doslej teh prevodov še niso mogli zaslediti. Največja važnost Slomškove knjige pa je v tem, da je naučila brati narod, kajti bolj kot za mladino, je bila namenjena družinam ter je tako predhodnik tiste ustanove, ki jo je Slomšek iz istega vidika kmalu nato zasnoval: namreč Mohorjeve družbe.

Knjiga je lep donesek k poznavanju slovenske kulturne zgodovine ter Slomškovega narodno-vzgojnega dela.

ml.

Drobne novice

Koledar

Nedelja, 30. velikega travna: Ivana Orleanska, devica in mučenica; Feliks I., papež in mučenec.

Ponedeljek, 31. velikega travna: Križev teden; Srednica milosti; Angela, devica in ustanov. reda.

Torek, 1. rožnika: Križev teden; Fortunat, spoznavalec; Kaprazij, opat.

Ljubljančani!

Svečano boste zaključili današnjo posvetilno nedeljo, ako boste šli poslušat v opero eno najlepših skladb, znani Sattnerjev oratorij Vnebovzetje blažene Device Marije, ki ga izvaja operni orkester in pevski zbor. Delo je tako potanko naštudirano, da že leta in leta ni bilo v Ljubljani tako dovršeno pripravljenega koncerta te vrste, kakor je to pot. Take so ocene priznanih glasbenikov. Dajmo priznanje naporom naše opere, ki nam nudi s to predstavo tako lep in izreden glasbeni užitek.

Danes, v nedeljo, zvečer
OZNANJENJE MARIJINO
Frančiškansko gledališče

Zgodovinski paberki

30. velikega travna:

l. 1265 se je rodil v Firenci največji italijanski pesnik Dante Alighieri. Bil je zdravnik in senator v Firenci. Politične borbe so mu nakopale sovraštvo domačih mogotcev, da so ga pregnali. Kakor kak prerok je zrastel iz svoje dobe in sanjal o vesoljni krščanski državi, stvariteljici miru božjega nad nesrečnim človeštvom. Najpomembnejše njegovo delo — Divina Commedia — mogočna vizija, vznikla iz realnega osebnega doživetja v veličastno univerzalnost in simbolnost, je prevedena tudi v slovenščino. Umrl je 1321. leta v Raveni, njegov grob je postal sčasoma svetišče Italijanov —

l. 1873 je umrl slovenski pesnik **Josip Cimperman.** Huda bolezen, ki ga je kot trinajstletnega otroka pohabila in priklenila na posteljo, je vzbudila v njem veselje do pesništva. Njegova nadarjenost za poezijo je bila sicer neelementarna, toda duh takratnega slovenskega kulturnega življenja, ki je najviše cenil slovstveno delo, ga je gnal k poeziji. Že kot 22 letni mladenič je izdal l. 1869 zbirko Pesmi, ki jo je posvetil ljubljanskemu županu Costi. To posvetilo je vzbudilo zanimanje zanj med staroslovenskim pisateljskim krogom, zlasti narodne ženske so pričele podpirati hromega poeta. Ta prva pesniška zbirka je epigonska po obliki in vsebini. Šele čustvena razočaranja, prevarano zaupanje v človeško dobrodelnost in sočutje sta v zvezi z Levstikovim osebnim in kritičnim vplivom razvezale Cimpermanov pesniški dar. Trpljenje, s katerim do sedaj kot pesnik ni vedel kaj početi, se mu je razodelo kot vir pesniškega navdihnjenja. Spoznanje, da more pesniti tako kot čuti, mu je vzbudilo samozavest in stvariteljski pogum. Skladno s tem vsebinskim pesniškim preobratom je spremenil tudi obliko svojih pesmi, ki jih je zdaj gradil v klasičnih pesniških oblikah in merah. Okrog njega se je zbral cel pesniški krog —

l. 1917 je ob otvoritvi avstrijskega državnega zbora **podal dr. Korošec** v imenu Jugoslovanskega kluba **izjavo,** da zahtevajo Jugoslovani na temelju narodnega načela in hrvaškega državnega prava, naj se vsa ozemlja monarhije, na katerih prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, združijo pod žezlom habsburške dinastije v samostojno državno telo, prosto vsakega gospostva tujcev. To je znamenita **majska deklaracija.**

Skrivnostno razodetje sv. Janeza

v luči Kristusovega trpljenja

se dobi in naroča pri pripravljalnem odboru petih prvih sobot, Pred škofijo 1/I., Ljubljana. **Delo je spisal naš vladika dr. Gregorij Rožman.**

Skrivnostno razodetje sv. Janeza zanima danes vse ljudi — verne in neverne. Vsak skuša dobiti primerno razlago. Zato sezite po tej knjigi, v kateri nam naš nadpastir razodeva pravo gledanje na ta skrivnostni — najlepši del sv. pisma. **Knjiga stane le 10 lir.** Krase jo lepe slike Dürerja in Doreja.

Na akademiji ljubljanskih srednjih šol nastopi 438 pevcev!

— **Vseučiliška knjižnica novo opremljena.** Po prizadevanju Visokega komisariata je bil od prosvetnega ministrstva v Romi dovoljen izreden kredit za nabavo nove opreme vseučiliški knjižnici, v prvi vrsti raznih miz in stolov. Te dni so bile v veliko čitalnico vseučiliške knjižnice postavljene nove študijske mize s sedeži. Študijske mize so postavljene v 2 skupinah, ena na desni strani od vhoda v knjižnico, druga na levi. Obe skupini imata skupaj 38 lepih miz, ki so prav udobne in pri katerih lahko študirajo po 3 osebe na udobnih sedežih. Sredi dvorane je mesto za knjižničarja, ki je na nekoliko vzvišenem mestu, da ima vsak trenutek pregled nad vsemi bravci in bravkami. To je zelo praktično, kajti knjižničarju je omogočeno, da lahko vsakogar nadzira in vidi, da-li kdo kaj v knjigi podčrtava ali skuša kaj iz knjige iztrgati, kakor liste in slike. Pri mizah hkrati lahko študira 114 oseb. Dnevni obisk knjižnice znaša povprečno do 120 oseb. Lani jo je obiskalo do 50.000 oseb. Knjižnica je ob delavnikih odprta od 8 do 12 in od 15 do 18. Ob nedeljah in praznikih je zaprta. Ob sobotah pa popoldne.

— **Podobice Marije Pomagaj** se dobe pri Pripravljalnem odboru petih prvih sobot, Pred škofijo 1/I., Ljubljana.

— **Zadnja predstava** znamenite katoliške dramatske umetnine **Paul Claudelovega** misterija **»Marijino oznanjenje«** bo danes, v nedeljo, 30. maja, ob tri četrt na 7 zvečer v frančiškanskem gledališču. Ta poslednja predstava bo pač najlepši zaključek spravno spokornega tedna in vseškofijske posvetitve brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Zato toplo vabimo vso našo javnost, posebej naše dijaštvo, da v nedeljo zvečer s številno udeležbo podpre mlada prizadevanja. — Vstopnice ves dan pri dnevni blagajni v frančiškanski pasaži.

— **V dramskem gledališču** bodo igrali v nedeljo, 30. maja, Gregorinovo pasijonsko dramo »V času obiskanja«. Začetek bo ob 3 popoldne. Cene so znižane od 15 lir navzdol. To je poslednja predstava te pretresljive pasijonske drame, ki so jo uprizarjali v dramskem gledališču od tihe sobote, skozi ves velikonočni čas do zdaj z nadvse lepim in velikim uspehom.

»DOMAČIJA V CVETJU«

naš novi podlistek — bomo začeli objavljati ta teden. Tomaž Poklukar, pisatelj »BELIH ZVEZD«, pripoveduje v našem novem podlistku o usodi izobraženega dekleta, ki se je poročilo na kmečko domačijo pod zelenim Pohorjem.

— **Vreme.** V petek najvišja dnevna temperatura +22° C. Nekoliko vetrovno, delno oblačno. V soboto jutranji temperaturni minimum +11.2° C. Barometer v soboto 767.1 mm. V soboto zjutraj od 6 do 7 je nekoliko rosilo, toda dežomer teh padovin ni mogel zaznamovati.

— **Pergamentni papir za senčnike** je zopet na zalogi pri M. Tičar, Ljubljana.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Tekstilna šola v Kranju bo zopet odprta. Na povabilo pokrajinske gospodarske zbornice za Koroško so zborovali te dni zastopniki tekstilne industrije iz Koroške in Gorenjske. Zbrali so se v državni tekstilni šoli v Kranju, kjer so bili poučeni o namenih, nalogah in ureditvi tega zavoda, ki je bil ukinjen v aprilu leta 1941. Gospodarski zbornici se je posrečilo, da je v zvezi s koroškim deželnim svetnikom za obrt, inž. Kranzmayerjem, ustvarila vse predpogoje, da se tekstilna šola v Kranju zopet odpre. To je tem pomembnejše, ker je kranjska tekstilna šola edina taka strokovna šola v vsem območju jugovzhodnih Alp. Zato ne bo služila le Koroški in Gorenjski, ampak v bodoče tudi vsem sosednim planinskim pokrajinam, zlasti pa Štajerski.

Danes, v nedeljo, zvečer
OZNANJENJE MARIJINO
Frančiškansko gledališče

Posebni spiski naročnikov za popravila čevljev. V gorenjskem tedniku je objavljen razglas, po katerem se morajo vsi prebivalci kranjskega okrožja vpisati do konca junija v posebne spiske naročnikov pri posameznih čevljarjih. Čevljarske delavnice bodo smele sprejemati naročila popravil samo od takih naročnikov, ki bodo vpisani v njihov spisek. Vsakdo se sme vpisati le pri enem čevljarju. Če se preseli, mora vpis izbrisati. Vpiše se lahko vsakdo le, če predloži oblačilno izkaznico. Čevljarskim delavnicam je naročeno, da smejo čevlje popravljati le po tistem vrstnem redu, kakor so naročila prispela.

S Spodnjega Štajerskega

Gauleiter dr. Siegfried Uiberreiter je te dni praznoval 5 letnico, odkar je prevzel posle pokrajinskega vodje na Štajerskem. Ob tej priliki je zbral svoje najožje sodelavce iz državne uprave in strankinega vodstva in se jim zahvalil za zvesto sodelovanje.

Nabirka starih oblek in obutve na Spodnjem Štajerskem lepo napreduje. Mariborski dnevnik poroča, da nabirka starih oblek, obutve in cunj lepo uspeva in da so gospodinje res temeljito pregledale svoje zaloge po omarah in tako zopet našle marsikaj, kar gre lahko še v nabirko. Tudi moški prinašajo na zbirališča čevlje, gamaše, stare škornje in podobno. Članek prinaša tudi sliko o živahnem delu na takem zbirališču.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrla 76 letna vdova po šolskem upravitelju Marija Schmidl, v Celju in okolici so v zadnjem času umrli: 64 letna Stefanija Lavrinc, roj. Rebernik, 78 letna Uršula Krivec, obe iz Celja, 61 letna Zofija Kačič iz Laškega, 19 letna Terezija Kikl iz Melgore pri Šmartnem ob Paki, 47 letni Leopold Seidl iz Čične vasi pri Rogaški Slatini, 66 letna Marija Krepek, roj. Križnar iz Celja. Na Teharjih je umrl 72 letni Herman Edschid iz Svednja, 75 letna Terezija Šraml, roj. Rabič, iz Št. Lovrenca pri Prožinu, 49 letni Blaž Pinter iz Sv. Lovrenca pri Prožinu, v Št. Juriju ob juž. žel. je umrla Kristina Krenc.

Iz Hrvaške

Obilen ribji lov na Hvaru. Hrvaško časopisje poroča o bogatem ribjem lovu na Hvaru, kjer so tamošnji ribiči samo pri enem lovu potegnili iz morja na suho okoli 6 vagonov sardel. Ribiči so večino sardel nasolili, precej rib pa so prodali tudi v ribarnico po 80 kun za 1 kg.

Bolgarski perutninarji pri ministru ing. dr. Balenu. Skupino bolgarskih perutninarjev, ki se je mudila več dni v Zagrebu zaradi proučevanja stanja hrvaškega perutninarstva, je bila sprejeta pri hrvaškem ministru za narodno gospodarstvo ing. dr. Balenu.

Danes, v nedeljo, zvečer
OZNANJENJE MARIJINO
Frančiškansko gledališče

Stroge kazni za tatvino električnega toka v Zagrebu. Poročali smo že, da je zagrebška mestna elektrarna ponovno pozvala meščanstvo, naj varčuje z električnim tokom in naj ga ne troši brez potrebe. Opozorilo mestne elektrarne je v glavnem zaleglo, toda nekaj ljudi se ga pa le ni držalo in je uporabljalo električni tok celo za kurjavo, nekateri pa tudi za pogon manjših strojev. Prestopek teh ljudi je tem večji, ker porabljenega toka niti plačali niso ter so ga enostavno kradli. Vse te ljudi je občina sedaj prijavila policijskim oblastem, kjer so bili te dni trije taki grešniki kaznovani na skupno kazen nad 200.000 kun. V težjih primerih se morajo prestopniki zagovarjati pred sodiščem ter morajo po prestani zaporni ali denarni kazni oditi še v zbirno delovno taborišče.

Iz Srbije

Nabori novih obveznikov srbske delovne službe. Pred kratkim so bili v Beogradu nabori obveznikov srbske delovne službe letnikov 1908—1911. Pri naboru potrjeni šoferji mehaniki in ostali specialisti ter strokovni delavci so takoj nastopili štirimesečno delovno službo deloma v Boru, deloma pa v Kostolcu.

Socialna akcija v Kragujevcu. Za manj premožne sloje ter za številne begunce in njihove družine so pred kratkim odprli v Kragujevcu veliko ljudsko kuhinjo. Prostor zanjo so dobili v kavarni »Palace«, ki so jo sedaj preuredili, da lahko služi svojim novim namenom. V kuhinji dobe sloji, za katere je ustanovljena, enotno hrano s kruhom po deset dinarjev.

Revizija begunskih dovoljenj za bivanje v Beogradu. V drugi polovici aprila in prvi polovici meseca maja so se morali vsi begunci, ki žive v Beogradu, znova javiti komisarijatu za begunce radi revizije njihovih dovoljenj za bivanje v Beogradu. Privatni nameščenci so morali prinesti s seboj prijavo delavske zavarovalne organizacije, ljudje svobodnih poklicev svoja dovoljenja za delo, državni in samoupravni nameščenci dekret o postavitvi odnosno imenovanju, nezaposleni potrdilo vzdrževalca, bolniki zdravniško potrdilo, dijaki pa svoje knjižice.

Dveletnica beograjskega radia. Beograjski radio je pred kratkim slavil dveletnico delovanja pod novo upravo. Ob tej priliki je bilo več koncertnih prireditev, na katerih so v glavnem nastopali nemški in srbski mojstri. Radio oddaja poročila v raznih jezikih. Oddaje za Srbe v srbščini so vsak dan od pete do sedme ure zvečer. V srbščini so tudi vsa ostala poročila.

Po nebu vesla oblaček, sladko podremava, včasih posmrči. Tedaj pa: bum, čof — nekaj prileti nanj. Prestrašen zavpije in zavije oči. »Kaj se je vendar zgodilo?« Kaj neki? Mislite si, na oblačku sta pristala nebeška potnika, angelčka dvojčka, a gorje, brez krilc. Med potjo so se jima krilca utrgala in sedaj nista več angelčka, ampak dve majhni zaspani deklici.

»Kaj naj storim,« pravi oblaček, »pretežki sta, da bi se vzdignil z njima v nebo, le proti zemlji me vleče in vleče.«

O, saj se trudi, da mu kar pot kaplja po licu, mi pa mislimo, da pada dež.

Danes, v nedeljo, zvečer
OZNANJENJE MARIJINO
Frančiškansko gledališče

Krema za nego otrok **BABY-KOL** MR. PH. J. KOLAR
dobi se v vseh lekarnah in drogerijah

Drobna ljubljanska kronika

Danes po vseh cerkvah svečane posvetitve brezmadežnemu Srcu Marijinemu! Pri vseh važnejših mašah, ki so skoraj po vseh cerkvah ob 6, 7, 8, 9, 10 in 11 boste za posvetitve brezmadežnemu Srcu Marijinemu rabili posvetilne molitve. Dobili jih boste pri vhodu v cerkev ali pa v cerkvi. Glede maš naj verniki točneje pozvejo pri posameznih cerkvah.

Danes pojdimo vsi na veliko Marijansko akademijo ljubljanskih srednjih šol, ki bo ob 11.15 dopoldne v unionski dvorani pod pokroviteljstvom našega **vladike dr. Gregorija Rožmana.** Nastopili bodo pevski zbori vseh ljubljanskih srednjih šol, izvežbanost čez 300 pevcev kaže, da bo akademija tudi pravo umetniško doživetje. Vstopnice se dobe eno uro pred začetkom akademije pri blagajni kina Union.

Rekolekcija za gospe bo v sredo, 2. junija, ob 4 popoldne v Lichtenturnu. Iskreno vabljene!

Mlakarjeva »Izgubljena Marta« v frančiškanskem gledališču na praznik, 3. junija, ob 17. Igra, ki ima pet dejanj, je nekoliko predelana. Nekateri prizori, zlasti v »Plesni šoli«, so popolnoma novi. Sodeluje 28 oseb, med njimi: profesor, maestro, dijakinje, plesalke itd. Igra se bo ponovila v nedeljo, 6. junija, ob 17. Predprodaja vstopnic za obe predstavi pri Sfiligoju od ponedeljka dalje, na dan predstave pa pri dnevni blagajni od 9.30—12 in od 15 dalje.

Sv. maša zadušnica ob obletnici smrti pok. Franca Oražma, služ. Kr. kvesture, bo 2. junija ob 6.30 v cerkvi Marijinega oznanjenja pri oltarju sv. Frančiška.

Na jutrišnjem simfoničnem koncertu se bo izvajal poleg Novakove Slovaške suite in Zandonaieve Trentinske rapsodije tudi Čajkovskega Koncert za klavir in orkester v b-molu op. 23. Čajkovski je napisal tri klavirske koncerte, in sicer v b-molu, G-duru in Es-duru. Velik prodoren uspeh v vsem glasbenem svetu je imel njegov Koncert v b-molu, ki je pridobil skupno s VI., patetično simfonijo, nesmrtnemu mojstru svetoven sloves. Koncert ima tri stavke. Solistični part tega prekrasnega koncerta je v rokah našega najodličnejšega pianista A. Trosta, vodstvo koncerta pa ima priznani dirigent N. Stritof. Koncert bo jutri, v ponedeljek, v veliki uonionski dvorani. Začetek točno ob pol 7 zvečer, na kar še prav posebno opozarjamo. Na razpolago so še različni sedeži v dvorani in stojišča. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Oglejte si razstavo v Jakopičevem paviljonu. Ta ali oni se bo morda odločil ob tem obisku tudi za nakup umetnine, ki naj bi bila v lep okras njegovemu stanovanju. Razstava je odprta dnevno od 9.30—19.

Tomčeva kantata »Križev pot«, ki se bo ponovila v sredo, 2. junija, ob 7 zvečer v ljubljanski stolnici, ima nekako dva dela. Sedma postaja zaključuje prvi del cele kantate, je izredno skrbna grajena. Po kratkem instrumentalnem uvodu prinese zbor prvo temo v širokih notnih vrednostih v molu. Kmalu se pojavi v altu druga, živahnejša tema, ki jo zbor v polifoniji mogočno stopnjuje. Nato se obe temi združita in po ponovnem stopnjevanju preideta pri besedah »Iz nje žarijo vsem potrtim nade« v začetno misel, ki to pot v blestečem duru zmagoslavno zaključi sedmo postajo in s tem tudi prvi del skladbe. Po kratkem odmoru bo začel drugi del kantate z osmo postajo, v kateri odpoje solist, po kratkem instrumentalnem, oziroma zborovskem uvodu, besede, ki jih govori Kristus žalostnim ženam. Nato intonira tenor v smislu teksta (»V daljave gre življenja tok«) gibko in živahno temo v duru, ki jo posamezni glasovi izpeljujejo in stopnjujejo. Pri besedah »trpeče duše, Kristusa prosite« zavije tema v zboru v mol, nakar jo še enkrat povzamejo orgle, ki modulirajo proti začetni temi, le da jo skladatelj to pot prinese nekoliko razširjeno v molu. Deveta postaja razpade v dva, skoraj dosiovno odgovarjajoča si dela, ki ju loči kot vložek krajši moški zbor. Sicer je še prezgodaj tolmačiti ta vložek v smislu kake nagrobnice, vendar se ta znašaj najbolj prilega tekstu »Vsa zemlja mu je zdaj mrtvaški prt«. O nadaljnjih postajah prihodnjič. Opozarjamo, da bo tokrat izvedba Križevega pota s spremljevanjem orgel, kar bo oskrbel magr. Stanko Premrl. Solista sta Franja Golobova in Julij Betetto. Vse zborovske točke odpoje zbor Glasbene Matice, vsi pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča. — Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Koncert na dveh klavirjih, ki ga bo izvajala v petek, 4. junija, umetniška dvojica Rio in Gregoria Nardi iz Firenze, bo imel naslednji spored izključno originalnih skladb, ki so pisane za dva klavirja: 1. Mozart: Sonata v D-duru, 2. Schumann: Andante z variacijami op. 46, 3. Chopin: Rondo op. 73, 4. Clementi: Druga sonata, 5. Brahms: Valček op. 39, 6. Infante: Trije andaluški plesi. Duo Rio in Gregoria Nardi je odlična umetniška dvojica, ki je doslej odigrala celo vrsto koncertov za dva klavirja v Italiji, Švici, Franciji in Nemčiji. Na koncert umetniške dvojice opozarjamo. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

V Ljubljani so umrli od 21.—27. maja: Može Franja, 87 let, služkinja, Vidovdanska 9; Pajk Terezija, 48 let, služkinja, Vidovdanska 9; Boštjančič Jožefa, sestra Elekta, 50 let, usmiljena sestra sv. Vinc. Pav., Slomškova 20; Grad Daniela, 10 let, hči trgovca, Jarška cesta 72; Vidmar Franc, 87 let, rudniški paznik v p., Vidovdanska 9 Samotorčan Helena roj. Škof, 82 let, šivilja, Viška ulica 32; Anzlin Katarina rojena Schmid, vdova gostilničarja, Vidovdanska cesta 1. — **V ljubljanski bolnišnici so umrli:** Ercker Janez, 70 let, krošnjar, Sv. Florijana 27; Sirok Katarina roj. Mervič, 70 let, vdova žel. zv., Prelovčeva 8; Kosec Jožefa roj. Stamol, 58 let, raznašalka »Slovenca«, Vel. čolnarska 10; Peric Andrej, 60 let, delavec, Pugljeva 8; Okorn Jožefa roj. Jeretina, 69 let, žena posestnika, Kolezijska 4; Bonča Marija, 52 let, žena delavca, Rovte 154 pri Logatcu; Klepec Anton, 55 let, posestnik, Klošter 1, obč. Gradec pri Črnomlju; Zaje Anton, 40 let, mes. pom., Založka cesta 45; Peric Anton, 65 let, kamnosečki pom., Na Prevalju 72; Cvetrežnik Nada roj. Bandelj, 32 let, žena kroj. mojstra, Miličinskega ulica 63.

V knjižici »Marijino Srce« je na 30. strani tudi posvetilna molitev, s katero se posvečamo Marijinemu brezmadežnemu Srcu. Dalje so v knjižici litanije in maša v čast brezmadežnemu Srcu Marijinemu. — **Prve dni junija izide knjižica »Stražar naši svetinje«.**

Sobotni živilski trg. Na sobotnem živilskem trgu je bilo opažati, da je prispelo nekaj več čebulnega na trg, takole okoli pol vagona in so jih branjevci kaj hitro poprodali. Češnje so bile po 6—8 lir kg. Na trgu je bilo nekaj domače cvetače, vzgojene v toplih gredah, in nekaj kumar, prav tako vzgojene v gredah. Naprodaj je bilo prvič tudi nekaj letošnje domače pese. Trg je bil izredno bogato založen z glavnato solato, ki jo je bilo polne kupe in jerbase. Prejšnjo soboto so se gospodinje še drenjale okoli prodajalk glavnate solate, sedaj so jo imele na izbiro. Glavnata solata je bila po 6 lir kg. Trg je bil tudi z drugimi dobrinami in potrebščinami primerno založen. Gorizijska čebula je šla v dober kup.

Skrb za drva. Pred nekaj dnevi so oblasti opozorile prebivalstvo, naj se oskrbi z drvmi in premogom že sedaj, dokler traja suho vreme ter naj takoj izrabi pripadajoče količine kuriva, zakaj pozneje, v deževju bo težje prevažati to blago in tudi kupci sami bi bili oškodovani. Prebivalstvo je v veliki meri dobro razumela ta poziv in tako vidimo sedaj po mestu polno voz, ki prevažajo drva in premog posameznim strankam. Vsi vozniki, ki imajo razpoložljiva vozila, so v polni meri zaposleni. Stranke so letos prav zadovoljne s kakovostjo drv, ki so res suha in po večini bukova.

Lipe so pred cvetjem. Bliža se čas, ko bodo cvetele lipe, katerih je v Ljubljani po raznih drevoredih in nasadih še veljno dovolj. Lani je bil velik naval nabiralcev, tako da je morala mestna občina lipe numerirati in posameznim interesentom določiti, katere lipe smejo obirati. Tudi s se morali nabiralci obvezati, da lip ne bodo lomili velikih vej, temveč trgali le cvetje ter tako ohranili drevje v polni lepoti. To je zaleglo skoraj v vseh primerih. Pričakovati je, da se bo letos to tudi izvajalo. Lani je marsikak nabiralec zaslužil z lipovim cvetjem prav lepe denarje, saj je bila uradna cena suhemu cvetju po 20 lir kilogram, drugi pa so vso zimo pili okusen in dišeč čaj iz cvetja, ki so si ga sami nabrali. Pri nas raste po večini malolistna lipa ali lipovec, ki daje mnogo več cvetja, kakor njena sorodnica, velikolistna lipa, ki je je pri nas le malo, v Ljubljani na primer le nekaj osamljenih dreves, na primer ob Dolenjski cesti.

Gledališče

Opera:

Nedelja, 30. maja, ob 17: **»Vnebovzetje B. D. M.«** Oratorij. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Ponedeljek, 31. maja: Zaprto.

Drama:

Nedelja, 30. maja, ob 15.: »V času obiskanja«. Izven. Zadnjikrat. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Ponedeljek, 31. maja, ob 16.: »Princeska in pastirček«. Zaključena predstava za GILL.

Naznanila

FRANČIŠKANSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 30. maja, ob 18.45: **Paul Claudel — »Oznanjenje Marijino«.** (poslednjič!)

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo: dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62; mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta 47; v ponedeljek: dr. Kmet, Bleiweisova cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Poizvedovanja

Našel sem 27. maja popoldne v Tivoliju na novi poti od otroškega igrišča proti cesti na Rožnik belo-rjavo progasto palivno pero. Lastnik ga dobi v upravi »Slovenca«.

Izgubila sem okrog frančiškanske cerkve žensko zapestno uro v soboto, 22. maja, od 16—17. Prosim poštenega najditelja, naj jo odda proti nagradi pri vratarju tovarne Hribar.

Revna deklica je izgubila volneno jopico. Poštenega najditelja se naproša, da jo odda v upravi »Slovenca«.

Dežni plašč sem izgubil v petek, 28. maja, dopoldne od Vojnovića na Viču do trimostja pri frančiškanski cerkvi. Poštenega najditelja naprošam, da ga odda pri upravi »Slovenca«.

Rokavico, usnjeno, rdečo, sem izgubila na poti proti pokopališču. Najditelja vljudno prosim, da isto odda v Ribniški ulici 12 ali pri upravi »Slovenca«.

Proslava IV. obletnice podpisa jeklenega pakta v navzočnosti Eksc. Polverellija Rinaldija in nemškega poslanika von Mackensena.

Med zadovoljnimi letoviščarji na – »Špici«

Človek bi mislil, da ljudje, ki živijo med mestnim zidovjem, sploh ne poznajo letnih časov, če izvzamemo spremembe v toploti in spremembe na živilskem trgu. Ljubljanski meščan je ostal velik prijatelj prirode tudi še po tem, ko se je že davno udomačil v mestu. Kar pojdite konec maja v mestne vrtove ali pa na steze ob vodah in prepričali se boste, da je tam sto in sto ljudi, ki iščejo stika z naravo.

Na Špico vodi lepo sprehajališče ob Ljubljanici. Če bi bilo ograjeno, najbrž ne bi bilo za oko tako lepo, ljudje pa bi ga imeli še rajši, zakaj zdaj čujete tam večne opomine otrokom: »Ne hodi ob vodi! — Boš šel nazaj!« ali pa »Bog vas je dal, da silite vedno tja, kjer je nevarno...!« Ampak tako je z otroki in nič drugače: že od nekdaj so silili k vodi in bodo tako delali tudi še stoletja po tem, ko nas ne bo več na svetu.

Tudi odrasli silijo k vodi, le-ti pa imajo za to — pravico. Srečujete jih na prikupni obrežni promenadi proti prulskemu mostu, kako hitijo z malimi in velikimi svežnji pod pazduho. S seboj nosijo pisane kopalne obleke, kakšno staro odejo, pa knjigo ali kaj za pod zob. Nekateri vodijo svojo lastno osebo past pod tople sončne žarke, za drugimi pa koraca četa malčkov s kanglicami in otroškimi lopatami. Navadno stopajo precej hitro, kakor pač gredo ljudje, ki imajo gotov cilj pred seboj; ko pridijo na ono stran prulskega mostu, se začnejo ozirati po svoji »parceli.«

Vsa Špica je namreč parcelirana. Po tihem sporazumu med kopalci ali skauti (ne vem, katero ime je primernejše za obiskovalce Špice), ki obiskujejo zelene trate ob Ljubljanici, ima vsak svoje mesto, svoj košček trate. Košček seveda ni zaznamovan niti s tablico, na kateri bi bilo zapisano »rezervirano«, niti z drugim znamenjem, vendar najde vsakdo svojo parcelo tako gotovo, kot najdejo čebelice svoj panj, četudi so daleč odletele. Na Špici vlada torej poseben red, pri katerem ni spora glede zasebne lastnine, odnosno glede uporabe ste. Tisti, ki je v začetku maja prvi razgrnil odejo na trato, je postal lastnik dotične parcele vse do pozne jeseni; razlastilo ga bo šele jesensko deževje.

V ostalem se delijo ljudje na Špici v »arlstokrate duha« in »aristokrate mišic«. Prvi se nekako dostojanstveno preoblečejo in si nataknejo staromodne kopalne obleke. Potem se lotijo pomenkov o vseh mogočih vprašanjih ter vihtijo svoj uma svetli meč. Voda jih ne mika preveč, pač pa pustijo sončnim žarkom, da vršijo svojo zdravilno kuro. Ampak pravijo, da sonce slabi voljo. Bo menda res tako, zakaj kaj kmalu vidite, kako se ljudje naveličajo pogovorov in se prav počasi zleknejo na odejo ali pa kar na zeleno trato in zaspijo.

Oni aristokrati duha pa, ki so že kolikor toliko utrjeni v bivanju pod vedrim nebom, se radi lotijo šaha ali pa berejo knjige. Aristokrati bicepsa in vsega onega, kar je v prid betežni strani človeka, se med tem živahno poganjajo po vodi ter praznijo svoje zaloge odvišne energije v vseh mogočih načinih plavanja. Tisti, ki so bili kdaj v žlahti s kakšnim športnim klubom, plavajo crawl in režejo vodo kakor hitri borbent čolni. Ostali si prizadevajo po žabje, po pasje, po strani ali kakor koli.

Predolgo pa se ne marajo zadržati v vodi, je preveč mrzla. Kaj kmalu jih spet zagledate, kako se vzpenjajo po stopnicah na suho. Tam se uvrstijo v druščino, ki igra nogomet ali pa med one, ki bodo igrali odbojko. Pol ure tečejo in skačejo po suhem in spet jih zamika v vodo. Če so dovolj razgreti, jih boste videli v naslednjem trenotku pod jezom, kjer se bodo skrili in prepevali kakor povodni možje.

Tisti, ki jih ne bi mogli prišteti niti med duhovne, niti med telesne odličnike, se ne brigajo za nič drugega, kakor za svoje karte. Kdaj pa kdaj se razburijo in začnejo udarjati z nedolžnimi podobicami, kakor da bi si hoteli dajati korajže — tedaj bi jih skoraj lahko prišteli med aristokrate bicepsa — čez čas pa se spet pomirijo. Seveda so na Špici še druge kategorije letoviščarjev. V prvi vrsti bi bilo treba omeniti matere, ki se ne brigajo za drugo, kot za enega, dva ali tri malčke, ki tiščijo zdaj k blatni mivki, zdaj k vodi. Te nimajo posebno veliko oddiha od uric pod vedrim nebom, toda ne gre jim za to; navajene so, da se žrtvujejo za druge in so zadovoljne, če niso malčki preveč sitni.

Kdor pride prvič na Špico, bo odkril tam še marsikatero podrobnost. K vodi so napeljali čedne stopnice z levega in z desnega brega, postavili so male kabine, napeljali vodovod in uredili prho, za ostalo pa so poskrbeli ljudje sami: za red, ki vlada na Špici in za razvedrilo, ki ga nikoli ne zmanjka.

Skladišče suho, po možnosti v centru, išče-mo za takoj in za stalno. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Plačamo dobro«.

Stalno mesto z dobro plačo dobi oseba, ki je izvežbana v sodavičarski stroki (brezalkoholne pijače). Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Izurjen sodavičar«.

IZDELOVALNICA HARMONIK

FLEISS JOSIP

LJUBLJANA

BLEIWEISOVA 85

Vam nudi veliko izbiro

piano in diatoničnih harmonik

HARMONIKE

v najnovejši moderni izdelavi v veliki izbiri dobite po najnižjih cenah pri tvrdki

Everest Prešernova ul. 44

Ogled neobvezen. Zahtevajte cenik — harmonike, gramofoni, gramofonske plošče i. t. d.

Nasadi zelja v Ljubljani in okolici

Ljubljana, maja.

Zelje je za naše kraje tako tipična kulturna rastlina, da si skoraj ne moremo predstavljati najmanjšega kmeta, niti vrtnarja, ki ne bi ob tem času vsadil nekaj sadik v zemljo, da ima zelje vsaj za dom. Tudi naše hrane si ne moremo predstavljati brez zelja v kateri koli obliki. Da so bili naši predniki obvarovani pred grozno boleznijo škorbutom, pri katerem otekajo človeku čeljusti in izpadajo zobje, je nemala zasluga velike količine kislega zelja, ki so ga naši predniki zauživali pogosto kar presnega ali le malo dušenega. Kislo zelje ima namreč v sebi mnogo raznih vitaminov, ki preprečujejo škorbut in v resnici te bolezni naši kraji niso nikoli poznali, medtem ko je po drugih krajih pogosto razsajala. Tudi proti rahitidi je kislo zelje izvrstno sredstvo. Zato so imeli naši predniki tudi vsi močne in zdrave zobe ter krepke postave.

Sedaj je čas za saditev zelja, zlasti zgodnjega, medtem ko je za pozno zelje še vedno čas tudi pozneje. Ljubljana in ljubljanska okolica pridelata ogromne količine zelja. Zlasti lani je bila letina tako obilna, kakor že dolgo ne. Vsak najmanjši pridelovalec v mestu si je mogel naribati dovolj kislega zelja in še danes, ko sadimo že novo zelje, ga hranijo družine v sodih. Lani so ljudje naribali toliko zelja, da je bilo veliko povpraševanje po sodih.

Nekoč je bilo kislo zelje tudi izvozno blago naše dežele. Zeljarska industrija je pred dvema letoma slavila stoletnico svojega obstoja v Ljubljani. Mislimo namreč na trnovske in krakovske zeljarje, ki so že nad sto let pravi obrtniki. Ti zeljarji so prejšnja leta kupovali zelje v glavah po vsej deželi in ga strokovnjaško ribali v velike sode, nato pa ga prodajali po vsej nekdanji Avstro-ogrski, pa tudi po Italiji, Švici in Nemčiji, da, celo v Egipt je šlo mnogo kranjskega kislega zelja. Izvoz zelja bi trajal tudi še danes, ko bi to dopuščale prometne razmere, vendar pa na deželi ne pridelajo toliko zelja v glavah kakor nekoč, ker so bolj donosne druge kulture, zlasti žito in krompir. Ljubljana sama in okolica pa seveda pridelata mnogo več zelja kakor kdaj koli prej, zlasti odkar se je razširilo malo vrtnarstvo, toda Ljubljana sama je tudi velik konzument kislega zelja, in kar ga pridela, ga použije sama.

Zeljarstvo ima veliko bodočnost zlasti na Barju. Tam deluje že dolgo vrsto let Kmetijska kontrolna in poskusna postaja, ki izbira prave vrste zelja, primerne za barjansko zemljo. Zlasti priporoča ta postaja Barjanom braunšvajske vrste zelja, ki se tam izvrstno obnesejo in rode debele, trde glave. Odkar uvaja ta postaja te in druge izvrstne vrste, se pridelek zelja na Barju stalno veča in boljša.

Za male pridelovalce pa je težava v tem, ker zahteva zelje precej hlevskega gnoja. Tega pa mali pridelovalci nimajo. Vendar se jim s pomočjo pepela, saj, smeti in drugih gnilih odpadkov tudi posreči pridelovati lepe vrste zelja. Važno je tudi, da pričnemo takoj zatirati kapusovega belina, ko se pojavi, bodisi odraslega metulja, bodisi jajčeca na spodnji strani listov, ali razvite gosenice, ki obžro listje.

Tudi druge vrste kapusnic v Ljubljani izvrstno uspevajo, tako kolerabice, obrovt in v zadnjem času pridelujejo v Ljubljani tudi prav lepo cvetačo.

Priznanje slavni štajerski kokoši

Na Spodnjem Štajerskem je že od nekdaj bila reja perutnine lepo razvita. Ugodno je vplivalo na to zlasti primerno poljedelstvo, saj so bili štajerski okraji že od nekdaj tudi žitorodni kraji, poleg tega pa je bila na Spodnjem Štajerskem tudi že ukoreninjena lepa rejska tradicija. Največ perutnine je imel svoj čas ptujski okraj, ki je imel povprečno nad 150.000 glav perutnine. Drugi najmočnejši okraj je bil murskosoboški, imel je nad 80.000 glav. Nadalje so sledili okraji Ljutomer, Maribor levi breg in Ljubljana-okolica s pičlimi 70.000. Vsega skupaj je imela bivša banovina povprečno nad 1,200.000 glav perutnine, od česar je bila velika večina kurjega rodu. Saj je bilo komaj 30.000 rac ter gosi in 20.000 puranov.

Razvoj kokošjereje je bil še posebej mogoč s smotrnim uvajanjem primerne pasme. Zadnje desetletje si je pridobila prvenstvo med drugimi tako imenovana štajerska kokoš, ki je odnesla lepo priznanje tudi na mednarodnih razstavah perutnine. Ta vrsta je najprimernejša za štajerske razmere. Potrebuje razmeroma precej zrna in zelenja, torej svobode. Na kmečkih dvoriščih je enega in drugega dovolj. Kot postransko malo gospodarstvo je lahko v veliki meri krila kokošjereja vse potrebe po jajcih in perutnini. Še več, Spodnja Štajerska je tudi izvažala tako jajca takor tudi perutnino.

Kako upravičeno si je priborila veliko slavo štajerska kokoš v primeri z drugimi, morda lepšimi ali bolj imenitnimi pasmami, dokazuje ne samo gospodarski uspeh zadnjega desetletja, ampak tudi najnovejši razvoj v zadnji dobi na Spodnjem Štajerskem. Štajerska je bila že od nekdaj znana zaradi kokošjereje in da si bo ta sloves ohranila, potrjuje v Celju ustanovljena velika valilnica in farma perutnine. Ta valilnica ima nalogo omogočiti čim hitrejšo razširitev mladih jarčic štajerske kokoši, zakaj starejše kokoši znesejo na leto manj jajc kakor pa jarčice ali dve-, triletne kokoši. Iz te valilnice naj bi se tako poživila tudi spodnještajerska kokošjereja, ki naj bi zato dobavila mnogo večje število jajc kakor doslej. Hkrati pa naj se s tem ustvari osnova, da bi Spodnja Štajerska lahko zalagala druge pokrajine z odlično perutnino in tudi jajci. Sedaj celjska valilnica zalaga s kokošmi poleg drugih krajev tudi kmetije v naselitvenem pasu, kjer obnavljajo vso kokošjerejo. Poleg tega jih seveda razpošilja tudi še v druge pokrajine.

V Celju ustanovljena valilnica je zasebno podjetje. Je pa dokaj velika, saj ima osem valilnih omar, v katerih hkrati lahko valijo 44.000 jajc. Če bi hoteli toliko piščet izvaliti v navadnih gnezdih, bi bilo treba imeti najmanj 3000 kokelj. Valilna jajca dobiva zavod iz pregledanih in priznanih vzornih kmetij, ki imajo čistokrvno štajersko pasmo in plemenske peteline. Zbiranje teh valilnih jajc je že težavno. Še težavnejši pa je prevoz, saj morajo priti hitro in cela v Celje. Ko so že teden dni v valilnih omarah, skozi katere ženejo ventilatorji do prave mere segret zrak, vsa jajca presvetijo. Tako ugotovijo, če so med valilnimi jajci tudi neoplojena, ki jih še lahko izločijo in prodajo za kuho. Oplojena jajca se vale v omarah naprej in 17. dan jih predložé v valilne predale, kjer se konec 21. dne zgodi čudo. Stokratno čivkanje se oglaša, piščeta lezejo iz razpokanih in razbitih jajčnih lupin, živahno življenje se šele začenja, pa tudi največje doživetje. Piščeta namreč v valilnici s toplim zrakom hitro osuše in jih že 14 do 15 ur potem, ko so se izvalila, lepo zavita v kartonskih škatlah razpošiljajo po železnici na stotine kilometrov daleč. To je huda, zlasti pa nujna zadeva. Pravkar izvaljena piščeta ne smejo namreč potovati dalj, kakor tri dni. Toliko časa namreč imajo hrane v sebi, saj so jo prinesla v svojem telesu s seboj iz jajca.

Del piščet redijo na zavodu samem zato, da jih bodo razdelili kasneje na tiste kmetije, ki bodo dobavljale valilna jajca čiste pasme zavodu. Na ta način namerava zavod pognati nesnost štajerske kokoši s smiselno izbiro še naprej, tako da bi v kratkem bil lahko dosežen povprečen 140 do 150 jajc od ene kokoši na leto in na povprečno kmetijo. Ta razvoj bo seveda še bolj potrdil sloves pridne »štajerke«.

TEL. **KINO SLOGA** 27-30

Eden izmed najlepših filmov letošnje sezone, do solz ganljive vsebine, je pač

»Mala princesa«

V glav. vlogi mala filmska zvezdica Rosanna Dal, dalje Roberto Villa, Nerio Bernardi. Kot dodatek dokumentarij: CARACUL!

Zaradi velike dolžine filma predstave ob 14, 16.15 in ob 18.30. — V nedeljo še ob 10.30!

TEL. **KINO MATICA** 22-41

Film najglobije socialne in ljubezenske vsebine . . . — Nepozaben obraz graciozne CORINNE LUCHAIRE v režijski umetnini

»Ječa brez rešetk«

Soigralci: Roger Duchesne, Annie Duceaux.

PREDSTAVE ob 15, 17 in 19.15.

V nedeljo MATINEJA ob 10.30!

TEL. **KINO UNION** 22-21

Film o življenju velikega Korzičana v pregnanstvu

»Napoleon na Sv. Heleni«

V glavnih vlogah:

odlični karakterni igralec Ruggero Ruggeri, Carla Candiani in Elsa De Giorgi

PREDSTAVE:

ob delavnikih: 15.30, 17.30 in 19.30; ob nedeljah in praznikih: 10.30, 15.30, 17.30, 19.30!

TEL. **KINO KODELJEVO** 41-44

Krasna drama ljubezni in samoodpovedi

»Zadnja ljubezen«

z odličnimi igralci:

Olga Čehova, Werner Kraus, Hans Moser.

Film za smeh in dobro voljo

»Smejte se z menoj«

V glavni vlogi MAURICE CHEVALIER.

PREDSTAVE:

v nedeljo ob 14.30, 17.30; delavnik ob 17.30.

Križanka št. 89

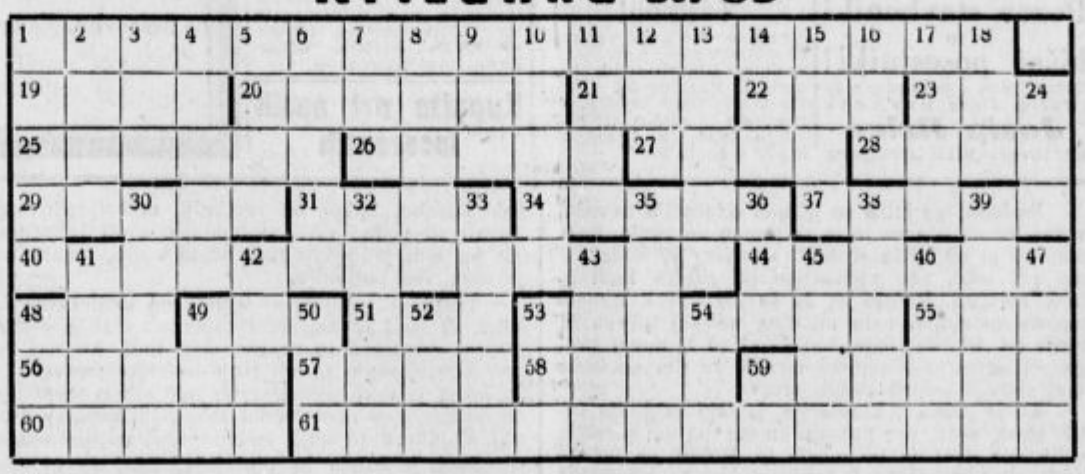

Vodoravno: 1. slovenski naslov svetovno znanega romana, čigar prevod smo dobili letos, 19. država v Sev. Ameriki, 20. puščobno ozemlje, 21. mati bogov, frigijska boginja, 22. moško krstno ime, 23. pesniška oblika, 25. revež, 26. zmrzlina, 27. boginja zgodovine, 28. del roke, 29. del cerkve, 31. pristanišče ob Azovskem morju, 34. oddaljitev, 37. ptica, 40 slovenski prevajalec romana pod 1. vodoravno, 44. mesto v Vojvodini, 48. božje začetnice (obratnica), 49. nesreča, trčenje, 51. drag, 53. naravoslovec, 55. glavni številnik, 56. naslov Chateaubriandove povesti, 57. zelenica, 58. ovitek, 59. gibanje, 60. slovenski gradbeni znanstvenik, 61. pisatelj romana pod 1. vodoravno.

Navpično: 1. oblika glagola dobiti, 2. ošaben, 3. divja zver, 4. domačin, 5. prvi grški letalec, 6. madžarski vinorodni kraj, 7. del glave, 8. bolgarski pisatelj, 9. starokrščanski pozdrav, 10. vpoklic, 11. romunsko mesto, 12. odmev, 13. pogansko božanstvo, 14. francoska beseda za postavo, 15. grška sveta gora, 16. zdravilo, 17. kulturna ustanova, 18. kraj v Vojvodini, 24. žensko krstno ime, 30. prazgodovinska doba, 32. kretnja, 33. hlapec, 35. bajeslovje, 36. tatarski poglavar, 38. notranjska postaja, 39. zdravilo, 41. jeza, 42. ploskovna mera, 43. nekdanji kraj v Traciji, 45. slovenski misijonar, 46. del glave, 47. grški otok, 48. ribiška priprava, 49. del sobe, 50. nekdanji poljski politik, 52. žensko krstno ime, 53. žalost, 54. pogan (tujka), 59. matematični izraz.

Rešitev križanke št. 88.

Vodoravno: 1. prestolonaslednik, 18. uk, 20. ranar, 21. Gorjan, 22. ura, 23. idila, 24. Eden, 25. Oljki, 26. ratar, 27. tapir, 28. gojitev, 30. ave, 31. Herod, 34. leca, 36. ovira, 40. Donava, 42. rod, 44. rokav, 45. vir, 46. Una, 48. zalega, 53. zlitina, 55. ocet, 56. Ala, 57. Nero, 58. Teo, 59. napon, 60. raca, 61. mira, 62. Kitajka, 63. rasa.

Navpično: 1. pregovor, 2. Radovica, 3. Enej, 4. sani, 5. trot, 6. ogled, 7. loj, 8. orkan, 9. njiva, 10. Aare, 11. snaha, 12. Luter, 13. erar, 14. dar, 15. nit, 16. Ida, 17. kip, 18. ulica, 19. karavana, 29. vozar, 32. odlok, 33. Drina, 34. Lotar, 35. ekipa, 37. Irec, 38. ruta, 39. Anam, 41. Veri, 43. Ozej, 47. ali, 49. Ana, 50. lek, 51. Got, 52. ata, 54. nos.

ŠPORT

Spored nogometnih tekem

Danes v nedeljo 30. t. m. bodo v Ljubljani naslednje nogometne tekme: igrišče Ljubljane: ob 9.30 Vič:Ljubljana (mladina); ob 10.30 Žabjak: Vič (rezerva); ob 14 Dopolavoro t. t.:Mladika (rezerve); ob 15.15 Žabjek:Mladika (II. razred); ob 17 Dopolavoro t. t.:Hermes (I. razred). — Igrišče Mladike: ob 10.15 Mladika:Hermes (mladina). — Igrišče Marsa: ob 10 Dopolavoro t. t.:Mars (mladina).

•

V teku na 100 m so dosegli v Budimpešti prve letošnje dobre čase. Zmagal je Csany v 10.7 sek., drugi pa je bil Pelsoecz, ki je zaostal samo za desetinko sekunde. Omembe vreden je tudi uspeh Hiresa v teku na 1000 m 2:34.8 min.

V grškem olimpijskem stadionu so spet začeli s treningom. Iz Aten poročajo, da je odredilo prosvetno ministrstvo otvoritev olimpijskega stadiona in da je nastavilo tri športne učitelje, ki bodo urili najboljše tekmovalce.

Na teniškem turnirju v Firenci se je zbralo nekaj elitnih italijanskih igralcev. V igri posameznikov je premagal Cucelli Sabadinija s 6:1, 6:2, 7:5, med ženskami pa je odpravila znana Bossijeva San Donino s 6:3, 6:4 in 6:2.

V okviru proslav stoletnice kölnskega telovadnega društva so priredili tudi večje plavalno tekmovanje, na katerem je nastopila med drugimi tudi rekorderka Kappellova. 200 m prsno je preplavala in zmagala z lahkoto v 3 min. 9.4 sek. Najboljši čas na 100 m prosto pa je dosegla Henze-Lahmarjeva iz Bonna z 1 min. 16.1 sek.

Nemški skakalec Nacke se je udeležil lahkoatletske prireditve v Hamburgu in se izkazal z izredno dobro znamko. Preskočil je višino 1.975 metrov.

ČAŠA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA

U. Mioni

42

Toda njihov strah ni trajal dolgo, ker ko se je Jožef naobjel in napoljubil ljubljenega brata, sina svoje matere, je objel in poljubil vse brate po vrsti in se zjokal nad vsakim posebej.

Njegov jok jih je ganil:

»Zares, on nam je odpustil,« so med seboj govorili. Njihove ustnice so se boječe odprle in ponižno so se začeli opravičevati, kar je on zadušil s svojimi poljubi. Povedali so mu, kako jih je pekla vest, koliko noči niso mogli prespati, o strašilu, ki se jim je grozljivo prikazovalo, o njegovih prosečih vzdihih, o bolesti, ki so jo občutili, ko so videli očeta jokati. Tisočkrat so bili sklenili, da bodo vse razkrili; povedali, kako jih boli srce; potolažili ga, ko mu bodo razodeli veliko skrivnost. Jožef, njegov sin, ni mrtev, ampak živi. On bi ga bil iskal in kdo ve, ako bi ga ne bil našel? Jakob bi bil žrtvoval vsako žrtev, da le najde sina: toda vsakikrat, kadar so hoteli govoriti, niso imeli poguma; preveč so se bali očetove jeze; in tudi bolje je bilo, da je Jakob objokaval mrtvega sina, kakor bi vedel, da je suženj. Mrtvi uživajo Gospodov mir, medtem ko suženj živi trpljenja polno življenje...

Tako je Jožef izvedel, česar doslej ni vedel, kako se je bil Ruben postavil zanj in svetoval vreči ga v suh vodnjak, da ga bo laže rešil in kako je bil ves iz sebe od bolesti, ko je odkril, da so ga bratje prodali feničanskim trgovcem.

Jožef pokliče hišnika:

»Moji bratje, sinovi mojega očeta!« mu reče veselo in pokaže enajstere.

Veliki dvorjanik je odprl usta od začudenja tako, da bi mu bil lahko vse zobe preštel. Ni vedel, kaj bi rekel.

»Tudi tebi sem hvaležen za vlogo, ki si jo igral danes zjutraj. Izredno si bil strog!« mu pravi Jožef, nato pa zelo resno pristavi:

»Zdaj so moji gostje in ti moraš ravnati z njimi kakor gre mojim bratom. Tebi jih zaupam. Naj se okopljejo, dobe novo obleko in brivec naj jih nekoliko ostriže; daj raztovoriti njihove osle in odpeljati živali v hlev in pripravi veliko pojedino; pojedino priznanja in bratovske ljubezni, h kateri so povabljeni vsi, ki so v moji hiši; prijatelji in sodelavci. In ne skopari, veš, ker taka slavnost se ne ponavlja.«

Veliki dvorjanik položi roko na srce v znak pokorščine in odide iz dvorane z enajsterimi, katerim se je vse zdelo kot sanje.

13. POGLAVJE.

Pravica in ljubezen.

Novica, da so prišli bratje podkralja obiskat, se je naglo raznesla po vsej palači; vsi so govorili o tem in se žurili, da čestitajo vsemogočnemu oblastniku. Podkralj je sprejel čestitke, čeprav niso prišle vsem iz srca, in se smehljal.

Ko je on sprejemal čestitke, se je častnik, ki je bil odšel v krčmo, vrnil.

»V krčmi ni nikogar,« poroča.

»Niste našli roparjev, o katerih je govoril Etiopec?« vpraša Jožef presenečen. On je bil prepričan, da je Etiopec izdal svoje zločinske tovariše.

»Ne. Krčma je bila zaprta. Ko smo vstopili, nismo našli nikogar.«

»Ali ste jo preiskali?«

»Da.«

»Kaj ste našli?«

»Sprva ničesar. Pozneje pa je vzbudil našo pozornost nek madež na tleh; zdelo se je, da je ilovica na sveže odstranjena. V jami na golih tleh je bila loputa, odkoder se gre v podzemeljske prostore: pravo skladišče oblek, dragocenih tkanin, srebrnih in zlatih predmetov.«

»Torej zvodnik in skrivač?«

»Da. Same ukradene stvari, ki so shranjene od roparjev ali kupljene od njih.«

»Ali ste loputo zaprli?«

»Da.«

»Koliko vojakov si pustil za stražo?«

»Deset.«

»Dobiš nagrado. Zdaj pa pripelji Etiopca.«

Jožef ni rad razpravljal o teh zadevah, danes, ko je zanj tako vesel dan in bi se bil tako rad posvetil svojim bratom: toda najprej je bil podkralj potem šele brat.

Etiopec pride pred njegovo obličje.

»Z obrazom na tla!« mu ukaže častnik, ki ga je pripeljal.

»Lažnivec!« zloguje Jožef.

Etiopec prebledi.

»Resnico sem govoril,« se brani.

»Nikogar niso našli.«

»Nikogar?« jeclja Etiopec. Njegov strah je bil iskren. Ne, on ni lagal; hotel je izdati svoje in bil je zaprepaščen, ker mu ni uspelo.

»Nikogar. Torej si me prevaril.«

»Ali so tvoji ljudje odkrili skriven prostor?«

»Vojak pravi, da je bil prazen.«

»So pa utekli.«

»Sploh jih ni bilo tam. Ti si me prevaril!« pravi Jožef zelo strogo.

»Ne, ne! Nisem te prevaril. Pustil sem jih v kleti,« trdi Šjabako.

»Lagal si, kakor si lagal, ko si trdil, da si pošten gostilničar, pa si le zvodnik tatov.«

»Pošten sem!« ugovarja Etiopec.

»Tvojo skrito zalogo so našli!«

Ta prebledi.

»Mojo zalogo? Nimam nobene zaloge razen vina,« se brani Šjabako, ki ni mogel verjeti, da bi bili odkrili zalogo, in je mislil, da je to le Jožefova zvijača.

»Podzemsko zalogo...«

Jožefu ni bilo treba nadaljevati. Etiopčev obraz je kazal velik strah in njegove ustnice so jecljale:

»Milost!«

MALI OGLASI

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L 1.—, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Služkinjo

ljubiteljico otrok in vajeno nekoliko kuhe, sprejmem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3598.

Šiviljo

išče za dom. Oglasite se: Stadionska 3 (poleg bežigrajske ljudske šole).

Gospodinjsko pomočnico

ki zna kuhati in bi opravljala tudi druga hišna dela, išče 4-članska družina (samo odrasli). Nastop lahko takoj. Plača po dogovoru. Naslov v upravi »Slov.« pod 3621.

Šiviljsko pomočnico

sprejmem takoj. Zupanc Ana, Karlovška cesta 20.

Kupimo

Česlo, ježice

in kostanjev les, vsako količino, kupuje usnjarna LAVRIČ, LJUBLJANA, Cankarjevo nabrežje št. 1

BOE

lisičje, dehurjeve, nošene in nove, polhove kože v kakršnem koli stanju in vsevrstne kože divjačine, domače zajčje kože, usnjate kovčege in aktovke stare in nove, čebelni vosek, polhove čepice v dobrem stanju ter ščetino in arovco kupuje trgovina ZDRAVIČ, Ljubljana, Stari trg št. 30. (k

Arzonovalizacija

aparat za feradiziranje, sistem na električni priključek, kupim. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Aparat« št. 3603. (k

Rabljeno snažno pohištvo

vseh vrst in druge uporabne predmete stalno kupuje trgovina »Ogled«, Mestni trg št. 3. (k

Denar

Vse denarne in trgovske posle

izvršim hitro in točno.

Obrnite se na

RUDOLF ZORE

Gledališka ul. 12. Tel. 38-10

O posojilih

na posestva in hiše dobite informacije: Ljubljana, Beethovnova ulica 15 levo od »JUGO-KREDIT«

Stanovanja

Iščejo:

Dvosobno stanovanje

iščem za takoj ali s prvim junijem. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Mirna stranka« št. 3597. (c

Sobe

Iščejo:

Prazno sobo

eventuelno s souporabo kuhinje, iščem za takoj. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Velika soba« št. 3527. (s

Dve prazni sobi

iščem. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Prazni sobi« št. 3526. (s

Avto-motor šoferska šola

I. GABERŠČEK

bivši komisar za šoferske izpite

Kolodvorska ulica 45

Izpit se lahko polaga že z 18. letom.

Avto »Škoda-Popular«

naprodaj. A. Kopač, Celovška cesta 38. (f

Glasba

Pianino ali kratek klavir

prvovrsten, vzamem v najem za junij. Ponudbe na dr. Berna, Groharjeva cesta št. 16. (g

Pouk

Italijansko-nemški pouk

in konverzacijo nudim po zmerni ceni. Lahka praktična metoda. Naslov pri upravi »Slov.« pod 3609.

Kurivo

DRVA PREMOG IV. SCHUMI DOLENJSKA CESTA

in Frančiškanska 10 Telefon 29-51

Posestva

Večje zemljišče

ustrezajoče kot stavbna parcela, v severnem delu Ljubljane, kupimo. Posredovalci izključeni. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Gotovina« št. 3604.

Travnik

blizu Ljubljane, kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Cena« št. 3608.

Hišo na Galjevici

in stavbno parcelo v Streliški ulici, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3588. (p

Zemljišče ca. 2000 m²

po možnosti ob robu gozda ali ob tekoči vodi v okolici Brezovice do Vrhnike, kupim. Ponudbe z opisom lege in cene na upravo »Slov.« pod »Železničar« št. 3626. (p

Živali

Kravo

po teletu, ki daje pri slabi hrani 10 litrov mleka dnevno, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3599. (j

Prašiče za rejo

18 do 20 kg težke, krmljene s surovo hrano, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3601.

Kunce

sive orjakinje, breje, ter 3 mesece stare mladiče, prodam. Vič, Sattnerjeva št. 158. (j

Dva moderno urejena

kunčja hleva, zavarovana proti vlomu tudi na prostem; več samic z mladiči in brez, kakor tudi samcev, belgijske orjake, ugodno prodam. Dolenjska c 48/c, hišnik.

Obrt

Zaklonišča

skice, načrte, ureditev, prevzema gradbeno podjetje proti nizkemu honorarju. Dopise na upravo »Slovenca« pod »Podjetje 3581«.

Pozor stavbeniki in hišni posestniki!

Dobavljam, polagam in strižem stare parkete

Josip Brlec

Kolodvorska 28, Ljubljana

Prodamo

Športni voziček

dobro ohranjen, prodam. Zaloška cesta 128. (l

Premog

DRVA

I. POGAČNIK,

Ljubljana, Bohoričeva 5.

Tel. št. 20-59.

Stoječo travo

ca. 9000 m², poleg lušč. nice riža, prodam. Informacije dnevno od 14—15 istotam: Belokranjska 6, Dolar. (l

Večjo otroško posteljo

z mrežo, prodam. Ciril-Metodova cesta 99. (l

Otroški voziček

globok, krem in temnosiv ter pletena košara naprodaj. Marenčičeva ulica 3, Zorec (Moste). (l

Tel. 40 88

DRVA PREMOG GOMBAC GLEDALIŠKA 14

Otroški voziček

globok, prodam. Poizve se pri Tanko, Kapiteljska ulica št. 3. (l

Prodamo

pleteno vrtno garnituro, stroj z dolgim čolničkom in razno. Trgovina Ogled, Mestni trg 3, vhod skozi vežo. (l

Razne mize

sobne in kuhinjske, dobite po ugodni ceni v trgovini »Ogled«, Mestni trg 3, vhod skozi vežo.

Register blagajno

kromano, v dobrem stanju, prodam. — Naslov v upravi »Slov.« pod 3627.

Filatelija

Filatelisti!

Ugoden nakup raznih filatelističnih novosti: znamk, filatelistične literature, katalogov, »JOL« albumov itd., dobite pri filateliji »MLADINSKE ZALOŽBE« v Ljubljani, Stari trg št. 30.

Odrezki majskih živilskih nakaznic

Mestni preskrbovalni urad bo meseca junija sprejemal odrezke majskih živilskih nakaznic od trgovcev in pekov tako, da pridejo na vrsto dne 2. junija trgovci z začetnico A, dne 4. junija trgovci z začetnico B, dne 5. junija trgovci z začetnicami C do F, dne 7. junija z začetnicama G in H, dne 8. junija z začetnicama I in J, dne 9. junija z začetnicami Ka—Kom, dne 10. junija z začetnicami Kon do konca, dne 11. junija z začetnicami L do Ma, dne 12. junija z začetnicami Me do konca, dne 14. junija z začetnicama N in O, dne 15. junija z začetnico P, dne 16. junija z začetnicama R in S, dne 17. junija z začetnicama Š in T, dne 18. junija z začetnicama U in V ter 19. junija trgovci z začetnicama Z in Ž.

Dne 21. junija pridejo na vrsto peki z začetnicami A do D, dne 22. junija peki z začetnicami G do J, dne 23. junija z začetnicami K do M, dne 25. junija z začetnicami N do P in dne 26. junija peki z začetnicami R do Ž.

Še vedno se nekateri trgovci ne ravnajo po navodilih glede zložitve posameznih dnevnih odrezkov v cele mesečne karte, ki ima maja meseca 31 dnevnih odrezkov. Zato spet opozarjamo, da pri vsaki vrsti kart s po 31 dnevnih odrezkov sme ostati samo ena karta, ki ima manj odrezkov. Tudi se še primeri, da so dnevni odrezki nalepljeni poševno ali narobe, kar pri štetju ovira delo in kontrolo, trgovcem pa povzroča nepotrebno čakanje.

Pasice na snopičih morajo biti dvojne. Na eno pasico je treba napisati za moko število dnevnih odrezkov, za druga živila pa število celih mesečnih kart, za vsa živila pa dnevno ali mesečno količino vrste blaga in skupno količino blaga v snopičih. Na drugi pasici sme biti samo trgovčeva štampilka in označba blaga, ki jo predstavlja posamezen snopič, n. pr. koruzna moka, enotna moka, riž, testenine itd. Pri predlaganju odrezkov dodatka za juho naj vsak trgovec sam določi, koliko mesečnih kart po 2 kg bo predložil za riž in koliko za testenine. Enako morajo trgovci ravnati tudi pri predlaganju maščobnih kart, t. j. označiti morajo, koliko kart po 400 g je za slanino, koliko za maslo in koliko za olje. Če tako trgovec že sam razdeli na odrezke prodano blago, bo uradu in sebi prihranil mnogo časa in truda. Obe pasici na snopičih morata biti prirejeni tako, da jih bo mogoče brez težave snemati in se med snemanjem ne bodo trgale.

Z večino peki še vedno mešajo odrezke ter se pri tem ne ozirajo na vrednost in vrsto posameznega odrezka. Zato mestni preskrbovalni urad naroča vsem pekom, naj lepijo odrezke ločeno po vrsti kart, ter ločeno osnovne karte, SD I, SD II, SD III, SDL in bolniške dodatne karte. Prav tako je treba ločeno predlagati karte iz drugih pokrajin po njih vrednosti, torej vsako skupino posebej. Seznami pekov naj bodo sestavljeni enotno po skupinah kart, torej po navodilih, ki jih je svojim članom objavila pekovska zadruga.

Naposled opozarjamo trgovce in peke, naj se natanko ravnajo po teh navodilih, ki so samo zaradi hitrega in natančnega preračunavanja oddanih odrezkov ter predvsem v korist razdeljevalcem samim. Razdeljevalci naj se zato natanko ravnajo po teh predpisih in naj prinašajo svoje odrezke zadostno žigosane s štampiljko ob določenih dnevih in pa po možnosti v jutranjih urah, torej takoj po 8. uri.

Za zrak in sonce

»LANOL«

šport krema

Pohištvo

Modroce

patentne posteljne mreže, otomane, moderne kavče in fotelje nudi solidno in po nizki ceni

Rudolf Radovan

tapetnik

Ljubljana, Mestni trg 13

DOBAVLJA IN POLAGA NOVE STRUŽI, VOŠČI, LIKA STARE

PARKETE

BOKAL ANTON

RESLJEVA 23 – TEL. 35-56

Ženitbe

Trezen fant

drž. uradnik želi spoznati skromno, simpatično in pošteno gospodično od 17 do 19 let staro, zaradi poznejše ženitve. Le resne ponudbe s sliko. Diskrecija zajamčena. Dopise na upravo »Slovenca« pod »Smisel življenja« št. 3625. (z

Razno

Vloge in prošnje

v italijanščino sestavlja, prepisuje in razmnožuje, izvršuje vse informacije ter razne osebne usluge »SERVIS BIRO«, Ljubljana, Selenburgova 4.

Kupujte pri naših inserentih

Zahvala

Za vse izraze iskrenega sočustvovanja, ki smo ga bili deležni ob izgubi naših srčno ljubljenih sinov

Jankota, Zdravkota

akademika **abiturienta**

se na tem mestu prisrčno zahvaljujemo. Predvsem smo dolžni iskreno zahvalo Vinkotu Severju in posadki s komandantom z Brezovice za njih vestno skrb najdbe in prevoza njunih trupel iz Ključa na Brezovico. Nadalje čč. duhovščini ter pevcem za ganljive žalostinke v cerkvi in na pokopališču. Posebno se zahvaljujemo govornikoma za v srce segajoče govore, in to g. Artaču, abiturientu z Brezovice in g. akademiku iz Ljubljane. Nadalje vsem posadkam iz okolice za vence in udeležbo na poslednji poti, kakor tudi vsem ostalim darovalcem vencev in šopkov ter vsem njim, ki so ju v tako obilnem številu spremili na njuni zadnji počitek. — Vsem in vsakomur še enkrat prisrčna hvala.

Brezovica, Vnanje gorice, Podpeč, Borovnica, dne 27. maja 1943.

Žalujoči starši: **Janko in Frančiška Novak, Matevžek,** bratec, in rodbine: **Novakove, Remškarjeve in Pristavčeve.**

Selma Lagerlöf:

Stara Agneta

Bilo je tudi mnogo dečkov in deklic, toda mladosti ni bilo v njihovih pomodrelih licih; bilo je videti, kot bi se igrali, toda vse veselje je bilo mrtvo. Šklepetali so od mraza, drgetali in stiskali so se drug k drugemu kakor starejši, njihove noge pa so iskale bolj topih ledenih kosov, na katere bi stopili.

Kar pa je starko najbolj ganilo, je bil pogled tistih, ki so bili prikovani v trdi led in tistih, ki so kot velike snežene cunje viseli po skalah.

Tedaj je menih odmaknil svojo roko in stara Agneta je spet videla le prazna, gola snežišča. Sem pa tja so bile raztresene težke gmote ledu, toda nobenih okamenelih duhov niso več obdajale. Modrikasti lesk na ledeniku ni prihajal od zmrznjenih trupel. Veter je podil pred seboj nekaj sneženih pahuljic, toda nobenih duhov.

Toda saj je vendar za gotovo vedela, da je videla prav, pa je vprašala meniha:

»Ali je dovoljeno kaj storiti za te pogubljence?«

Odgovoril je: »Kdaj je Bog ljubezni prepovedal kaj dobrega storiti ali deliti usmiljenje in tolažbo?«

In potem je odšel, stara Agneta pa je pohitela v svojo kočo, se vsedla in začela premišljevati. Cel večer je vrtala po svojih možganih, kako bi mogla nepokojnim, ki se preganjajo po ledeniku, pomagati. Na svojo osamelost še misliti ni utegnila.

Naslednjega jutra se je spet odpravila navzdol v vas. Smehljala se je in pogumno korakala, kajti nič več je ni težila starost. »Mrtvi«, je rekla sama pri sebi, »ne vprašujejo po rdečih licih in lahkih nogah. Hočejo le, da se jih človek z malo toplote spominja, toda mladina na kaj takega še misli ne. Da, da, toda, kako naj se ti ubogi pregnanci ogrejejo v svojem mrazu, če jim ne bodo vsaj starejši odprli svojih src?«

Ko je prišla v kramarijo, je tam nakupila velik zavoj sveč, pri nekem kmetu pa je naročila velik voz drv; da bo mogla to plačati, pa bo seveda morala dvakrat toliko lanu napresti kot doslej.

Ko je na večer spet prišla domov, je zmolila mnogo molitvic in s pobožnimi pesmimi si je skušala ohraniti pogum. Toda postajala je vedno bolj boječa. Vendar je storila, kar se je namenila.

Posteljo si je postlala v notranji sobi, v zunanji pa je na ognjišču nagromadila velik kup drv in ga zažgala. Na okno je postavila dve prižgani sveči in odprla vrata na stežaj. Potem je šla v svojo sobo in legla.

Ležala je v temi in prisluškovala.

Da, to so bili koraki. Bilo je kot bi se nekdo privlekel čez ledenik. Drsaje in stokaje se je približalo, se plazilo okoli hiše, kot bi se ne upalo vstopiti. Stalo je prav na hišnem pragu in se ni upalo vstopiti.

Starka ni mogla tega več prenašati. Skočila je s postelje in odhitela v prednjo sobo, kjer je zaprla in zaklenila duri. Kajti, to je bilo preveč; meso in kri tega nista mogla prenesti.

Pred hišo je slišala težko vzdihovanje in drsajoče korake, kakor od ranjenih, razboljenih nog. Tavali so vedno više, vedno više proti ledeniku. Tu pa tam je dojela tudi lahen vzdih, kmalu pa je spet vse potihnilo.

Tedaj je bila stara Agneta od strahu vsa iz sebe. »Ti si figavka, stara copernica,« si je rekla. »Ogenj dogoreva in drage sveče tudi. Ali naj bo vse zaman, samo zaradi tvoje nesrečne figavosti?« In ko si je tako povedala, je spet vstala in jokaje od strahu, s šklepetajočimi zobmi in trepetajočimi udi stopila v prednjo izbo in spet odprla vrata.

Spet je ležala in poslušala. Zdaj se ni več bala tega, da bi duhovi prišli, temveč zaradi tega, ker jih je pregnala in bi zdaj morda nič več ne poskušali priti.

Pa je pričela klicati v temo, kakor v svojih mladih letih, ko je klicala čredo: »Ljubi moji beli jagnjički, jagnjički moji v gorah, pridite, pridite! Pridite s skal in previsov, moje majhne, bele ovce!«

In tedaj se je zgodilo kot bi od skal zavel močan veter in se zaletel v kočo. Nobenih korakov in vzdihov ni več slišala, le veter je zavijal okoli kočinih oglov in piskal v bajto. In zvenelo je kot bi nekdo neprestano opominjal: »Pst, pst, ne prestrašiti, ne prestrašiti!«

Zdelo se ji je, da je zunanja soba že čisto polna, da se duhovi drenjajo ob stene in jih malone razdirajo. Včasih je bilo kot bi hoteli dvigniti streho, samo da bi prišli v izbo. Toda vedno je bil tu nekdo, ki je šepetal: »Pst, pst, ne prestrašiti, ne prestrašiti!«

In tedaj je postala stara Agneta presrečna in mirna. Sklenila je roke in zaspala.

Zjutraj se ji je zdelo, da so bile vse skupaj le sanje. V prednji sobi je bilo vse nespremenjeno. Ogenj je dogorel in sveče prav tako. Niti kapljica loja ni ostala na svečniku. — — — — — — — — — — — — — —

Dokler je stara Agneta živela ni prenehala skrbeti za mrtve. Trudila se je in vse sile je napenjala, da je mogla sleherno noč prižgati ogenj in bila je srečna, ker je vedela, da jo nekdo potrebuje.

Tako je prišla neka nedelja, ko je niso več videli v cerkvi. Nekaj kmetov se je potrudilo navzgor k njeni koči, da bi videli, če ji česa manjka. Tedaj pa je bila že mrtva, pa so odnesli njeno truplo navzdol v vas, da bi ga zagrebli.

Ko so staro Agneto naslednjo nedeljo pokopali, ravno pred mašo, jo je spremilo na zadnji poti le malo ljudi. Tudi žalosti ni bilo na njihovih obrazih.

Toda nenadoma, ravno, ko so hoteli krsto spustiti v jamo, je prišel nek velik, resen menih na pokopališče, pristopil k ljudem in pokazal na zasnežene gore. In tedaj so videli ljudje, ki so stali ob grobu, da so se vse gore zavile v nežno rdečkasto barvo, kakor bi se svetile od veselja in da se je po njihovi sredi svetil trak majhnih, rumenih plamenčkov, kakor plamenčkov gorečih sveč. In teh luč je bilo toliko, kolikor sveček je pokojna darovala mrtvim v svojem življenju.

Tedaj pa so rekli ljudje: »Bog bodi hvaljen! Tista, za katero tu doli nihče ne žaluje, je v svoji veliki samoti našla prijatelje.«

(Konec.)

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: Inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič